

ره‌نگفه‌دانا گوټنن مه‌زنان د رومانانا ۵۲ روژ له دوزه‌خ دا يانفيسه‌ر رزا سه‌يد گول به‌رزنجی

ولات محمد تاهر و رهمه‌زان حدجی قادر

پشکا زمانى كوردی، كوليژا په‌روه‌ردا بنيات، زانکویا دهوك، هدریما كوردستانى-عیراق

((میزوویا رهمه‌ندیا به‌لافکرني: ۱۲ خزیران، ۲۰۱۹))

پوخته

نه‌ډه‌ کولینه بنای ره‌نگفه‌دانا گوټنن مه‌زنان د رومانانا (۵۲) روژ له دوزه‌خ دا یا نفیسه‌ر رزا سه‌يد گول به‌رزنجی کورته خواندنه‌که ل سهر فولکلور وره‌نگفه‌دانا گوټنن مه‌زنان دډی رومانیدا (۵۲) روژ له دوزه‌خ دا، بکارئینانا فان گوټنان، ژلائی رومان نفیسی فه‌ لایه‌نی هزری ویی ره‌وشه‌نیری یی وی دیارده‌کته .

فه‌کولینی بشپوه‌کی گشتی ل دویف میتودا وه‌سفی شروفه‌کاری هاتیبه‌ نه‌نجامدان، سه‌بارت ناسته‌نگین فه‌کولینی چی‌ ئاریشه‌ وکیشه‌ نه‌بوون سوپاس بوخودی ژنده‌ر ل سهر فی بابه‌تی د زوربوون. پلانا نه‌فی فه‌کولینی ژ دووپشکا پینک هاتیبه‌ کو ده‌سپیکي چه‌مک وزاراډ وپیناسه‌یین گوټنن مه‌زنان، تایبه‌تمه‌ندیین گوټنن مه‌زنان، جورپن گوټنن مه‌زنان و پشکا دووبی پراکتیکرن وشروفه‌کرنا گوټنن مه‌زنان و دیارکرنا نه‌رکی وان د رومانیدا پاشی مه‌ چه‌ندیین نه‌نجامین گرنک داینه‌ دیارکرن ول گهل لیستا ژنده‌ران وپوخته‌یه‌ک ب زمانى كوردی وعه‌ره‌بی ونگلیزی هاتیبه‌ نفیسین.
گوټنن مه‌زنان:.

پیشه‌کی

نه‌ده‌بی فولکلوری نه‌ده‌به‌کی خو‌مالی و ره‌سه‌نه، به‌ره‌می زانین و تاقیکرن وسه‌ربورین ملله‌تینه، ژ دایکبووی ژینگه‌ها خو‌یا چقاکیبه‌، له‌ورا ب ناسنامه‌یا گهل و ملله‌تان ده‌یته‌ نیاسین. گوټنن مه‌زنانه‌ ژوان بابه‌تین گرنک یین فولکلوری ده‌یته‌ هژمارتن له‌و ما مه‌ هه‌ولدايه‌ به‌حسی گوټنن مه‌زنان بکه‌ین . گرنگیا نه‌فی فه‌کولینی د نه‌وی چه‌ندی دایه‌ کو گوټنن مه‌زنان گریدای ره‌وش و تیتالین باب و باپیرانه، ب شیوه‌یه‌کی سهر زاری ژ به‌ره‌بابه‌کی بو به‌ره‌بابه‌کی دپتر هاتیبه‌ فه‌گوه‌استن. ئارمانجا سه‌ره‌کی یا فه‌کولینی شروفه‌کرنا گوټنن مه‌زنان و نه‌رکی وان د رومانیدا به‌ینه‌ دیارکرن، ریپازا

بهر گوتنن مه‌زان. دیسان گوتنن مه‌زان روله‌کی به‌رچاؤ دپروسیسا ئافا کرنا به‌ره‌می ئه‌ده‌بیدا دیتییه، چونکی گوتنن مه‌زان دهینه هژمارتن رهنگه‌ک ژ رهنگین ئه‌ده‌بی، هونه‌ره‌ک ژ هونه‌رین وین به‌رکه‌تی د جوانیا وینه‌بیدا، ره‌وانیژیا کارتیکه‌ر، کورتیا ده‌ربری، راستیا ئاخفتنی ل سهر رویدانا هویربوونا نیگار کیشیا ئه‌وان تشتین ل سهر تابلویا ژیان دچهرخین جیاواز دا. (۳)

پیناسین گوتنن مه‌زان:.

سه‌باره‌ت پیناسه‌کرنا گوتنن مه‌زان گه‌له‌ک پیناسه بو هاتینه کرن وپرانیا وان نیزیکی ئیکن ودبازنه‌کیدا دزفرن ژوان پیناسان: گوتنن مه‌زان ئاخفتنه‌کا ب بها وکورت یاملله‌تی یه ده‌ربری ژ بویه‌ره‌کی دکه‌ت و خودان واتایه‌کا تاییه‌ته، به‌لی ل سهر خوانده‌قانی پیدقیه هزرکرنی تیدا بکه‌ت. (۴) وه‌کی دیار دقئ پینا سیدا گوتن خودان واتایه‌کا قه‌شارتیه ول سهر وه‌رگری پیدقیه هزری دلینگه‌ریانا واتاویدا بکه‌ت.

دیناسه‌یه‌کا دیتز دا ((قسه‌ی پیشینیان پیکه‌اتوو له رسته‌ی کورتی سوک وئاسان، له ئاخاوتنی روژانه‌ی خه‌لکدا به سهر زماندا دین و برگه و وشه‌کانی جوره ریکی وچه‌شنه‌موسقایه‌کی تاییه‌تیان هه‌یه)). (۵) ریمان ژ قئ پیناسی گوتن رسته‌یه‌کا کورتا به‌ر به‌لافه دئاخفتنا روژانه‌دا ب سهر زمانیدا دهیت و برگه‌یین وی گری‌دای موسیقاینه.

گوتنن مه‌زان وسهرهاتی وچیروک وئیدیه‌م... هتد ژوان هونه‌رین که‌قنن فولکلورینه ده‌ر ملله‌ته‌کیدا گوتنن مه‌زان ب فه‌لسه‌فه‌یا تاکه که‌سی وچقاکی دهیته نیاسین نه‌و ب شیوه‌یه‌کی ساده و راستگو ژیان گه‌لان به‌رچاؤ دکه‌ت، ژبه‌ر نه‌وی چه‌ندی مروف دشیته ب سانه‌ی دکه‌تواری و ره‌وشه‌نیرییا چقاکیین ده‌سپیکی بگه‌هیت وب سهر گه‌له‌ک راستیین ژیارا باب و باپیران هه‌لبیت. سه‌باره‌ت زاراقئ گوتنن مه‌زان چه‌ندین زاراقئ یین هه‌ین، به‌رامبه‌ری وی دزمانی ئنگلیزیدا (paradox) و (expression) و دزمانی عه‌ره‌بیدا (ضرب المثل) (امثال و بیان) و دزمانی کوردیدا (گوتنن مه‌زان، په‌ندی پیشینان، په‌نده باوه‌کان، گوتنن پیشیا، قسه‌ی نه‌سته‌ق...).

(۱) کو هه‌ر ده‌قه‌ره‌ک ل دویف فونه‌تیک و شیوه‌زاری خوپه‌یفه‌کی بو دانن نه‌و چه‌نده ژی بو ده‌وله‌مه‌ندیا زمانی کوردی دزفریت

گوتنن مه‌زان روله‌کی گرنک دناؤ کومه‌لی دا هه‌یه و گه‌له‌ک جا را دیتته نه‌گه‌ری چاره‌سه‌ر کرنا کیشا دناؤ وه‌لاتی دا ((یه‌کیکه له رووه هه‌ره گرنگه‌کانی که‌له‌پوری بیری کومه‌لایه‌تی کورد ده‌وریکی بالا ده‌یبینی له رووی په‌یوه‌ندی کومه‌لایه‌تی یه‌وه له ریگی زمانی روژانه له شا ر وگوندی (کوردیه‌واری)). (۲)

گه‌له‌ک جارا دینین مروف نه‌شیته ب دریژی به‌حسی بابه‌ته‌کی بکه‌ت یه‌کسه‌ر په‌نایی دبه‌ته

و میژووی و ئابوری و کومه‌لایه‌تی و ئایینی و شه‌رو
شوران و ده‌وله‌مه‌ندا و هه‌ژاران.....هتد.

ساخله‌ت و تاییه‌تمه‌ندیی گوتنن مه‌زنان:

گوتنن مه‌زنان چه‌ندین ساخله‌ت
و تاییه‌تمه‌ندیی هه‌مه‌ جوړ هه‌نه. دبیت گوتنن
مه‌زنان د هه‌ر چفاکه‌کی دا تاییه‌تمه‌ندیی وان
گریدای سنوور و ژینگه‌ها جفاکی یا ملله‌ت و
نه‌ته‌وه‌یا ئه‌وان ب خو بیت سه‌ره‌رای هندی پراپا
ملله‌تاندا گوتن نیریکی ئیکن ود قالا نینن
ژبا به‌تی و هه‌ر گرتنی ژ تاییه‌تمه‌ندیی نه‌وی:

۱- گوتنن مه‌زنان دانه‌ری وان نه‌دیاره. ئانکو
(زاده‌ی بیروباوه‌ری گه‌له، و ده‌ست کومه‌له‌ که
بزانی خواه‌نه‌که‌ی کییه، ته‌ماشا ئه‌که‌یت له
کاتی قسه و گفتم و گویدا.. که‌په‌ندیکی پیشینان
بخویتیته‌وه، ئه‌لیت وه‌ک پیشینان و توپانه، بی نه‌وه‌ی
که‌ خواه‌نه‌که‌ی ناو به‌یت یا بزانی
کییه)). (۸) ژبه‌رکو گوتنن مه‌زنان وه‌کو ئه‌ده‌بی
فولکلوری ب گشتی خودان ساخله‌ته‌کی
کومیه.

۲- گوتنن مه‌زنان (ریکه‌کا په‌روه‌رده‌ کرنیه،
ژبه‌رکو بیره‌ینان و ئاموژگاری بین تیدا) (۹). ئانکو
نفشین نوی بی دهینه په‌روه‌رده‌ کرن
وفیرکرن. هه‌ر وه‌کو ئه‌وی بوچوونا
دبیت: ((په‌ندی پیشینان بایه‌ خیکی په‌روه‌رده‌ی
گه‌وره‌شی هه‌یه، گه‌ل له‌ ریگای په‌ندی پیشانه‌وه
نه‌وه‌کانی خو‌ی یه‌ک په‌روه‌رده‌ ئه‌کا)) (۱۰)

عه‌لئه‌دین سوجادی ده‌رباره‌ی گوتنن مه‌زنان
دبیت: ((په‌ندی پیشینانی کوردی یه‌کیکه‌ له‌وه
که‌له‌پوره‌ ده‌وله‌مه‌نده‌ که‌ به‌چاو زمانه‌که‌یه‌وه
بوی ماوه‌ته‌وه. ئه‌مانه‌ هه‌نراو نین، به‌لکو
په‌خشانه‌کی ساده و ره‌وانن. ده‌ما وده‌م ئه‌م به‌ره
بو ئه‌وه‌ به‌ره‌ی هیشته‌وه. نوسین خویندیش له
ئارادا نه‌بووه، که‌چی به‌هوی گیرانه‌وه‌وه
به‌شیوه‌یه‌کی جوان وریک و پیک ماونه‌ته‌وه)) دئه‌فی
پیناسیدا سوجادی پتر گرنگی دایه‌ لایه‌نی
روخساری، به‌لی د بو چوونه‌کادیدا باس ل
نافه‌روکا گوتنی دکه‌ت کو گوتنن
مه‌زنان ((چونیه‌تی ژیان و ره‌وشت و بیر و باوه‌ریان
چ له‌ باره‌ی سیاسی و کومه‌لایه‌تی، چ له‌ باره‌ی
ده‌وله‌مه‌ندی و هه‌ژاری و پایه‌ی دنیایدا پیشان
ئه‌ده‌ن)). (۶).

هه‌روه‌سا دبیتسه‌یه‌کا دیت دا (عززه‌دین
مسته‌فا ره‌سول) دبیت: گوتنن مه‌زنان به‌ره‌می
که‌فتاری خه‌لکیه‌ل ده‌ف گه‌لین سه‌ره‌تای و ساده
فه‌لسه‌فه‌یه‌کا راسته‌قینه‌یه‌ ویا کا ریگه‌ره‌ل سه‌ر
ره‌وشتی، هه‌می راستی و هه‌می رویدانین ژیان
مروشان و هه‌می کریارین باش و خراب و هه‌ر
ئه‌نجامه‌کی ملله‌ت گه‌هشتی سه‌باره‌ت چ بابته
بیت دچپته‌ دته‌رازییا گوتنن مه‌زناندا. (۷) دقان
پیناسان دا هوسا دیار دبیت گوتنن مه‌زنان
هونه‌ره‌کی که‌قنه‌ و به‌شه‌که‌ ژفولکلوری
و به‌ره‌می ره‌سه‌نه‌ی خه‌لکی یه‌ چه‌ندین جوران
بخوئه‌ دگریت وه‌کی گوتنن لایه‌نین سیاسی

بکارهینان، دڤیریدا دوو تشت کومفه دبن جوانییا شیوازی وباشییا رزگار کرنی) (۱۵).

۶- ره‌نگفه‌دانا هونه‌ری ره‌وانیژیی د زوربه‌یا گوتنن مه‌زناندا هه‌ر وه‌کو ئه‌وی بوچوونا دیژیی (گوتنن مه‌زنان ئاخفتنه‌کا کورته، لی‌دانا واتاییه، باری رویدانی ب باری بوریفه‌ دهیته لی‌کچواندن) (۱۶). ئانکو پرانییا گوتنن مه‌زنان ده‌وله‌مندن ب هونه‌ری‌کورتبری ولی‌کچواندن ومه‌جاز ودرکه‌یی.

زوربه‌یا گوتنن مه‌زنان ب ئه‌قان تاییه‌تمه‌ندیان دهیته نیاسین، ئانکو ئه‌م دشین بیژین ئه‌ڤ تاییه‌تمه‌ندییه‌نه وه‌کرین کو گوتنن مه‌زنان ب شیویه‌کی سه‌رزاری ژ به‌ره‌بابه‌کی بو ئیکی دیت بهیته فه‌گه‌استن ومان وه‌بوونا وان ژ ناچوونی یا راگه‌هاندی. دیسان ده‌ستوربوونا گوتنن مه‌زنان وه‌کریه‌ کو پرانییا خه‌لکی باوه‌ریی بی بین ژبه‌ر کو ده‌ربریی ژ راستگویا که‌تواری جفاکی دکه‌ت.

گرنگییا گوتنن مه‌زنان:

گوتنن مه‌زنان دهیته هژمارتن ژ گرنکترین به‌شی ئه‌ده‌بی فولکلوری، ژبه‌ر کو ئیکه‌م به‌شه‌ب شیویه‌کی زور هاتییه‌ پاراستن ئانکو تاییه‌تمه‌ندیان ئه‌وی مینا (ریتم وکورتبری وکیش و سه‌روا) یا ئه‌وی وه‌کریه‌ کو ب شیویه‌کی سه‌رزاری پتر ژ به‌شین دیین ئه‌ده‌بی فولکلوری بهیته به‌لافکرن. گوتنن مه‌زنان مورکه‌کی ملله‌تی یی پیغه‌ دیاره‌ و ب ژیا نا جفاکیغه‌ دگری‌داینه، ژبه‌ر کو

۳- گوتنن هه‌ر ملله‌ته‌کی هه‌فتیکستی د گه‌ل گوتنن ملله‌ته‌کی دیت هه‌یه، ئه‌فجا ب چ ئالافی هه‌بیت. ئانکو (گوتنن مه‌زناندا واتایا شارستانی ومروفایه‌تی تیکه‌لی ئیک دبیت، ب ریکا ئه‌وی لی‌کچواندن دگه‌وه‌ری مروفایه‌تییدا هه‌ی) (۱۱) یان ژی گوتنن مه‌زنان (زاده‌ی سروشتی ناده‌می یه، له‌به‌ر ئه‌وه‌ له‌ ناو هه‌موو گه‌لیکا هه‌یه، وه‌ به‌هه‌موو زبانیک وتراوه، وه‌ زوریان له‌یه‌ک ئه‌چن) (۱۲). واته‌ دیتن وژیان وه‌زرکرنا ملله‌تین سه‌ره‌تایی د هه‌مان ئاستدا بوویه‌ و ئه‌ڤ چه‌نده‌ بوویه‌ ئه‌گه‌ر کو گوتنن زوربه‌یا ملله‌تان وه‌کو ئیک بن.

۴- گوتنن خودان زمانه‌کی ساده‌ وره‌هوانه‌ وب فورمه‌کی کورت هاتییه‌ داریتن، ژبه‌ر ئه‌وی چه‌ندی ژی ب ساناهی دهیته‌ وه‌رگرتن وپتر ژ هه‌می جورین دی بین ئه‌ده‌بی فولکلوری دهیته به‌لافکرن. هه‌ر وه‌کی هاتییه‌ گوتن (گوتنن مه‌زنان به‌رفره‌هتر و بره‌لافتزه‌ ژه‌می جورین دیین ئه‌ده‌بی وکورتزه‌ ژ هه‌می جورین دی) (۱۳).

۵- گه‌له‌ک جارا گوتنی واتایه‌کا فه‌شارتی یاهه‌ی. کو (ب پرانی مه‌جازی نه) (۱۴). ژ به‌رئه‌وی چه‌ندی د گه‌له‌ک کاوداناندا فریکه‌ر ب ئاشکرایی ئاخفتنی ئاراسته‌ی وه‌رگری ناکه‌ت، به‌لکو په‌نابی دبه‌ته‌ به‌ر گوتنه‌کا مه‌زنان ژبه‌ر کو (دهنده‌ک ده‌ماندا ب ئاشکرایی (راشکاو) ده‌ربرین ناهیته‌ کرن وگوتن وه‌کو ریکه‌کا فرت و فیلا راگه‌هاندنیده‌یته

هه‌بیت (۱۸). زوربه‌یا ئه‌وان گوتنن نه ته‌ندروست و بی بنه‌ما ئه‌وین دناؤ ئه‌ده‌بی فولکلوری ملله‌تاندا دهیته‌ دیتن، ب ریکا هنده‌ك شاشییان ب مه‌به‌ست و بی مه‌به‌ستده‌یته به‌لا فکرن کوئه‌وان گوتنان چ بها و گرنگییا خو نینه. ژ ئه‌وان ۱- ب ریکا دوژمنی: دوژمنین هه‌ر ملله‌ته‌کی گه‌له‌ك جاران هه‌ولده‌ن گوتنن نه ل ئاست بینن و ((به زمانی نه‌ته‌وه‌ی دروست ده‌که‌ن و ره‌واجی بی ده‌ده‌ن، خه‌لکی گیل و نه‌زانیش ده‌بنه جیبه‌جیکه‌ری مرازی دوژمنان و قسه‌ی هه‌له‌یان دووباره و چهند باره ده‌که‌نه‌وه، بی ئه‌وه‌ی بزنان ئه‌و قسه هه‌لانه ژه‌هری دوژمن بلاوده‌کاته‌وه و نابی بوی بینه زورنا ژهن... ئه‌وتا دوژمنانی کوردگوتوویانه : نه‌دار ده‌بییه ماشه.. نه‌کورد ده‌بی به‌پاشا)) (۱۹).

۲- دیتنن بچویک و که‌سین لاواز: هنده‌ك گوتن بین هه‌ین ده‌برینی ژ تشته‌کی کیم و بی بها ده‌که‌ن ئانکو (هه‌ندی که‌س ته‌سه‌وریان بو ژیان زور بچووکه) (۲۰) وه‌کو ئه‌فی گوتنی (ئه‌گه‌ر نه‌شیم ده‌ستی بېرم دی ماچی که‌م) (۲۱) واته هنده‌ك گوتن ژ ئه‌نجامی ده‌روونه‌کی ئاست نزمفه په‌یدا بووینه وه‌ولدايه که‌سین ب هیز ره‌شین بکه‌ن.

سه‌ره‌رای هه‌بوونا ئه‌وان گوتنن بی بنه‌ما، چ ژبها و ریژین گوتنن ره‌سه‌ن کیم نابیت، ژبه‌ر کو پرانییا ئه‌وان د ئاسته‌کی ئه‌رینیدانه و جفاک ب پیروزی ل قه‌لم دده‌ن، ئانکو جهی خو بی د ده‌روون و بېردانکا خه‌لکیدا کری. هه‌روه‌سا

سه‌رچاوی په‌یدا بوونا ئه‌وان ژینگه‌ها جفاکیه. بشیوه‌یه‌کی گشتی گوتنن مه‌زنان د ژیان ملله‌تاندا دوو ره‌هه‌ند بین هه‌ین ئه‌وژی ره‌هندی لفوکی نه‌لفوکییه، کو هه‌ر دوو ژیک ناهینه جودا کرن. سه‌باره‌ت ره‌هندی ئیکی گوتنن مه‌زنان خو‌دیکا ملله‌تانه، ئه‌و سه‌رپور و پوخته‌یه‌کا مه‌زنا شارستانییه‌تا ملله‌تی وینه ده‌که‌ن، گرنگییا ئه‌وان دیاردییت، کو دهم نه‌شیت پوخته‌یا پاکژیا ئه‌وی دیار بکه‌ت، ب تنی هنده‌ك ده‌مین کیم نه‌بن، گوتن د هه‌می چه‌رخاندا ده‌ینه فه‌گوه‌استن سیمما و نیشانین هه‌ر چه‌رخه‌کی هه‌لدگریت و ده‌برینی ب راسگویی ژی ده‌که‌ت. ره‌هه‌ندی دووی گوتنن مه‌زنان نه ب تنی وه‌رگرتنه به‌لکو جه‌مه‌سه‌ره‌کی کارایه د ژیان خه‌لکیدا، ئانکو د پرانییا جفاک و سه‌رده‌مین دیروکیدا گوتنی رولی نایدولوژیایی گپرایه و چووویه د کویراتییا ئه‌زی بالا یا تاکه‌که‌س و کومیدا، گوتنن مه‌زنان وه‌کرییه کو کریارا ئه‌وان یا ره‌هوان بیت و ئاراسته بکه‌ن هه‌ر وه‌کی ئه‌وان دقیت (۱۷).

ئه‌م دشیی بیژین گوتنن مه‌زنان گرنگیه‌کا مه‌زن یا هه‌ی د ئاراسته‌کرنا خه‌لکیدا، به‌لی دقیت ئه‌وی چه‌ندی ژبیر نه‌که‌ین کو هه‌نده‌گگوتن ییت هه‌ین چ بهایی خو نینه وب ریکه‌کا نه‌باش جهی خو بی دناؤ گوتنن مه‌زناندا کری. واته دقیت گوتنن لاواز به‌ینه رسوا کرن و بین باش ژی به‌ینه پایه بلند کرن، ب ئه‌فی تاییه‌تمه‌ندی گوتنن مه‌زنان دی بهایی پاکژ کرنا ره‌وشتی

ولیدانا واتایی و جوانییا لیکچواندنی (۲۴) بۆ
نموونه

(نههلی پاریه) (۲۵)

ئهڤ گوتنه ژ ئهوان گوتین بهر به لاقه دناڤ
خه لکیدا کو بشیوهیه کی کورت هاتییه دارین
و خودان واتایه کا تایه ته ههروهسا په یقا پاری د
ئهڤ گوتنیدا درکویه بۆ ئهوان که سین ب تنی ل
بهر بهر ژه وهندییا خو درا وهستیای.

۲- گوتین پیهه ری:

ئهڤ جوهره فه گیرانه کا سالوخه تی یان
چیره که کی یان وینه یه کی رونیژییه ژبو
روهنگرنا هزره کا دهست نیشانگری ب ریکا
لیکچواندن و نواندن ئه واره وانبیژان ئافاگری ب
نواندا پیکفه یان لیچواندا هژماره یی. ئهڤ جوهره
لیکچواندا تشته کییه ب تشته کی دیت ژ
بۆ نیژیکرنا تشتی بهر ئاقل ب ییهه ستیگری
ژ پیهه مهت په روهرده کرن و چاکرنی یان بۆ
روهنگرن و وینه کرنی سه ره رای هه بوونا به یز کرنا
ئاخفتنی دهیته بکارهینان، کو هزر کرنا کویر و
وینه یه کی جوان تیدا کومفه دبن. (۲۶) بوموونه
(دارا سپینداری یه نه سیه ری ل خو دکه ت نه ل
ههڤالی خو)) (۲۷)

ئهڤ گوتنه فه گیرانه کا سالوخییه ب مه به ستا
هندی دهیت ده می که سه ک یی قه لس ویی وچ
ئانکو نه بکییر خو و ههڤالی خو دهیت.

۳- گوتین ل سه زاری گیانه وهران:

(جهی خو یی د وهرگرتن و گوهداری کریندا کری
و کاریگرییا خو یا ل سه ر دلان هه ی) (۲۲) واتا
فۆرم و موزیکا گوتنی پتر وه کرییه کو گوھین
مروقی ئیکسه ر وهرگرن و دل زوی ب
حه وینن. ههروهسا گوتین مه زنان دهر برینی ژ
باردوخی و که تواری خه لکی یی راسته قینه دکهن
، ژ بهر نهوی چهندی ئه و رهنگفه دانا ژین و ژیارا
خه لکییه ب شیوهیه کی راستگو ولوژیکی. ئانکو
(گوتین مه زنان تشتی بهر ئاقل د وینه یه کی
هه ستیگریدا دیار دکه ت. ههروهسا میشک
وهر دگری ژ بهر کو واتایا نهوی یا بهر ئاقله د
ژییرییا مروفیدا وب رهنگه کی هه ستیگری دهیته
دروستکرن کو نیژیکی تیگه هشتنا
مروقیه) (۲۳) واته گوتین مه زنان دهر برینا
سه ربۆر و ژیا نا بهر ئاقل خه لکییه له ورا زیده تر
گرنگی یی هاتییه دان.

جورین گوتین مه زنان:

هه بوونا جورین گوتین مه زنان گه نجینه کا
دیتزه دئه ده بی سه زراری و فولکلوریدا ، واته
ده ومله ند کرنا به شی گوتین مه زانه ، ئانکو ئه م
دشیین بیژین ژ لایی بکارهینانیقه گوتین مه زنان
دابه شی سی جورین سه ره کی دبن:

۱- گوتین بهر به لاقه:

ئه و جوری گوتنایه نهوی ب شیوهیه کی زورتر
دهیته بکارهینان کو ژ لایی خه لکییه گرنگیه کا
باش یی دهیته دان و خودان واتایه کا ئاشکرایه
کو تیدا تایه ته ندی کومفه دبن کور تکرنا ئاخفتنی

جار خوه‌شه) (۳۲). ئەڤ گوتنا مه‌زنان بو و ی چهندی هاتیه ده‌می کهسه‌ک ل ماله‌کی دبیته میقان و ئیدی ژ وی مالی ناچیت و بو ده‌مه‌کی دریز ل وی مالی دمینیت و بیهنا خودانی مالی ته‌نگ دبیت، فیجا ئەڤ گوتنه ده‌یته گوتن داکو میهقان هه‌ست بکه‌ت کویا نه‌خوشکری و وی مالی ب جه به‌یلیت. ئە‌گه‌ر ئەم سه‌حکه‌ینه رومانا (۵۲) رۆژ له دوزه‌خدا وب مفا وه‌رگرتن ژ فی گوتنا مه‌زنان رۆمانقیس بی هاتی ره‌خنا ل حوکمه‌تی ئیک ل دویف ئیکین عیراقی گرتی و گونه‌هبار دکه‌ت ب ده‌ریخستنا خه‌لکی ره‌سه‌نی باژیری و ئینانا خه‌لکی دی بو جهی وان و خو دکه‌ته خودانی مالی و خودانی مالی دکه‌ته میهقان ده‌می دبیزیت (رۆژ به رۆژ حکوومه‌ته‌که کاری بو به میوانکردنی خاوه‌ن مال‌ه‌که ده‌کرد، میوان بوو به خانه‌خوی خاوه‌ن مالیش بووه میوان هه‌موو رۆژ قه‌وانی برۆ برۆ مریشکه ره‌شه میوان هه‌ر رۆژیک و دووان خوشه‌یان به بیانوویکه‌وه به په‌نا گویان داده‌راو هه‌نجه‌تیا پیده‌گرتن و جیگه‌یان بی له‌فکردن و ئاواره‌یان کردن ل. ۱۰-۱۱). نه‌تنی خه‌لکی باژیری ده‌ردئێخست، فتنه و نه‌خوشی ژ ی بو خه‌لکی باژیری چیدکرن و دووبه‌ره‌کی دئێخسته‌دناقه‌را وان دا و دفی دیمه‌نی دا ژ رومانی دیاردبیت کو کورد وعه‌ره‌ب وتورکمان دکه‌فنه‌ناقیک و ئیدی خه‌لک ب ناقی نه‌ته‌وه‌ی و سه‌را زمانی خو ده‌یته کوشتن و باش و خراب پیکفه‌ ده‌ینه کوشتن ده‌می

ئەڤ جوری گوتنان ب هندی ده‌یته نیاسین کو یا کورت و به‌ره‌لاقه ول سه‌ر زاری گیانه‌وه‌ران ده‌یته شه‌گیران... کو دکه‌توارو میسکی دا چ بنیات نین (۲۹) ژ به‌رکو گیانه‌وه‌رب چ ره‌نگان ب کریارا ناخفتنی نارابیت واته د بنیاتدا ئەڤ گوتنه ژ بو مروقان ده‌یته بکارهینان ئانکو هه‌ر مروقه ب خویه ب درکاندنا ئەفا گوتنان رادبیت له‌ورا ب تنی گیانه‌وه‌ر ئالاقه‌که ونه زیده‌تر بو نمونه

((کتکی گوته مشکی ئە‌گه‌ر تو بشی ئەفی کونی ب چی یه کونا دی، دی سه‌د زی‌را ده‌مه‌ته مشکی گۆری پیچه‌که.. کری گه‌له‌که.. به‌لی عه‌جیبیه‌کا تیرا)) (۳۰)

((ووتیان: چوله‌که بو هیلکه‌ت بچووکه، ووتی تا ئە‌وه‌شم کردگیانم ده‌رچوو)) (۳۱)

واته دئه‌فان گوتناندا کریارا هه‌فه‌یه‌ینی ل سه‌ر زاری گیانه‌وه‌ران هاتییه ئە‌نجامدان و ئەڤ چهنده نه تشته‌کی به‌ر ئاقله ژ به‌ر کو کریارا گه‌هاندن و په‌یوه‌ندیکرنی دبنیاتدا مروقه بی رادبیت، ئانکو ناخفتن ژ تاییه‌تمه‌ندیین مروقینه هه‌روه‌سا مروقی ئەڤ چهنده خواستیه کو ب ریکا گیانه‌وه‌ران ده‌برینی ژ بوچوونین خو بکه‌ت داکو مه‌به‌ستا ئەوی دقیت ب شیویه‌کی نه ئیکسه‌ر بگه‌هیت.

به‌رجه‌سته‌کرنا گوتنن مه‌زنان د رومانا (۵۲) رۆژ له دوزه‌خ دا

د فولکلوری کوردی دا گوتنه‌کا هه‌ی دبیزیت (کشه مریشکا ره‌شه میهقان جاره‌ک دوو

ره‌شه‌با.. راده‌وه‌ستیت و دهنیشیت‌هوه ، ناگر
 که‌وتنه‌وه.. کوژانه‌وهی به‌دواوه‌یه. (۱۲ل).
 هه‌روه‌سا د کورده‌واریی دا گوتنه‌کامه‌زنان یاهه‌ی
 کو (چی ناگر بی دویکیل نینن) یان ژی (ناگر
 بی نالف نابیت) (۳۵) رومانقیسی نه‌ف گوتنه
 گریدایه‌ه کو هه‌ر کاره‌کی ره‌نگفه‌ دانه‌ک بووه‌یه
 وه‌کی روژی شه‌ف ل دویقدا دهیت ، عه‌ردی
 ناسمان هه‌یه ، تاریاتیی روناھی هه‌یه لی دبیژیت
 شاریمن بابه‌ گورگور هه‌ر ئاریشه‌ هه‌نه‌ ژین و
 ژیاناویری بی ئومیدییه‌ وبی سه‌روه‌ره‌ چی
 ره‌نگفه‌دان بوینن وه‌کی دبیژیت : (ناگر بی
 دووکه‌ل نابیت، برین.. خوینی دهیت، کرداری
 سه‌وزبوون .. ئاو هه‌وای گه‌ره‌که، چوونه
 خه‌لوه‌ت.. کوتای وه‌اتنه‌ دهره‌وه‌ی هه‌یه، مندالی
 ...میرد مندالی و گه‌نجی و جوامیری و پیری و
 مردن و به‌ خول بوونه‌وه‌یه ، تاریکی رووناکی
 ده‌یه‌زییت.... له‌وه‌ته‌ی ناگری بابه‌ گور گور
 له‌ شاره‌که بلیسه‌ی داوه، ئاریشه‌که
 سه‌رپه‌لداوه و گیرمه و کیشه‌ هه‌ر هه‌یه ... ژیان
 تیدا له‌ ترکه‌یه لیوان لیوی بی
 ئومیدییه‌... ئاریشه‌که روژ به‌ روژ ئالوزترو گری
 کویره‌که قه‌به‌تر ده‌بیت . (۱۲ل) . رومانقیسی
 گوتنه‌کا مه‌زنان به‌حس کریه‌کو (ناگره‌ سووره
 لیم دووره‌) نه‌ف گوتنه‌ دهربرینی ژ هندی دکه‌ت
 کو چی بسه‌ری خه‌لکی بهیت من شوله‌ ژی نینه
 هه‌ما نه‌زی بی بسلامه‌ت بم ، خه‌لکی باژی‌ری دقیت
 خو پاریزن ود هشیار بن ژ ته‌قینه‌ وه‌ر که‌ره‌سته

دبیژیت (کورد و عه‌ره‌ب و تورکمان به‌ جاده‌و
 کۆلانه‌کان و ه‌ربوون، ده‌ستیان به‌خوینی یه‌کتر
 سووربوو.... ده‌ستی تاوان بو که‌سانیک دریزکرا
 ... ترس و غم دل و دهرونی خه‌لکه‌که‌ی گرت
 ل. ۱۲). دفی دیمه‌نی دا گوتنه‌ک مه‌زنان دکه‌فیته
 به‌ر چا‌ف نه‌وژی (ته‌رو وشکی گرت‌ه‌وه). (۲۱). نه‌ف
 گوتنا مه‌زنان بو هه‌مان مه‌به‌ستا رومانقیسی ب
 کار ئینای دهیت ب کارئینان، نه‌وژی نه‌وه‌ ده‌می
 که‌سانین گونه‌ه بارو بی گونه‌ه ، بی خرابی کری
 ونه‌کری بچیک و مه‌زن ، ژن و زه‌لام د ناگره‌کی
 دا دکه‌لن، کا چه‌وان ده‌می ناگر به‌ر دبیته
 پیشه‌کی ه‌شک و پاشی نه‌و جهه‌ هه‌می پیکفه
 دسوژیت، دارو باری که‌سک ژی دکه‌فیته‌ به‌ر
 گوری و پیلین ناگری و نه‌ف گوتنه‌ (ته‌ر وه‌شک
 پیکفه‌ سو‌تن) دهیت گوتن. دگوتنه‌کا دیدا دکه‌فیته
 به‌رچا‌ف (پشتی هه‌ر نه‌خوشیه‌ کی خوشیه‌ک
 دهیت (۳۳). نه‌ف گوتنه‌ راما‌نا هندی د ده‌ت کو
 ته‌نگافی دبه‌ر کورتن) (۳۴) رومانقیسی نه‌ف گوتنه
 گریدایه‌ ب هندیقه‌ نه‌و نه‌خوشی و کاره‌ساتین
 ملله‌تی کورد بچا‌فین خودیتین دی روژه‌ک هیت
 ودی بنه‌ خوشی هه‌ر وه‌کی چاوا پشتی هه‌تا‌ف
 دهرکه‌فتنی ئا‌فا بون بووه‌یه ، که‌سکاتی زه‌ربوون
 وه‌شکاتی هه‌یه‌ ئا‌ها هوسا دی روژه‌ک هلیت
 ودی بنه‌ خوشی هه‌ر وه‌کی د رومانیدا دهیته
 گوتن (پاش هه‌موو ناخوشیه‌ک خوشیه‌ک هه‌یه، باران
 بارین .. راوه‌ستانی هه‌یه ، تووره‌بون.. هیمنی و
 ئارامبونه‌وه‌ی به‌دواوه‌یه ، زریان و لافاوو

ناکته ، و نازفريت يان ژى ژ (په‌شيمانی شاخ بسه‌ری فه دهین) (۳۷) خاتون ژ وان ژنان بوو کو زه‌وقی شه‌فین به‌ری دگیان و له‌شی ویدا نه‌مابوو ، شه‌فین رابردویی هه‌می بخوشی ل گهل زه‌لامی ، خو دبوراندن لی لبهر نه‌خوشیاوی وبی زاریا وی وی دگوت ژیان ژ (۵۲) روزا نابوریت، رومانفیسى ئەڤ گوتنه گریدايه بخاتونيفه کو خاتونى دگوت شه‌فین به‌ری ئەڤ سه‌روسیمایه لمن نه‌بوون ئەز که‌له‌ك هاتیمه گوهارتن ونزانیت ترساوی ژ چیه وهوکارین خه‌ماوی دیارنبن به‌لی تشقّ چووی نازفريت، هه‌ر وه‌کی درومانیدا دهیته گوتن (خاتون له ژنانه بوو که ده‌گوت ژیان پیچ و دوو روژیکه، که تپه‌ری ناگه‌رپته‌وه، ئەوسا ده‌ست وپه‌نجی خوزگه هه‌ر بشکینه‌وه په‌شيمانی داد نادات ئاره‌زووه‌کانی مینه‌ی لیوان لیبوو، هه‌مووگیان وجه‌سته‌ی ئەندامی هه‌وه‌س بوو.. له‌به‌ر کارهینانی جه‌سته‌یدا پسپور بوو، ده‌تگوت ده‌رچووی ئە کادیمیای هه‌وه‌س بازیه.. ل' ۱۹).

رومانفیسى گوتنه‌کا مه‌زنان ئینایه (هه‌ر وه‌کی ئافه‌کی ب ناگره‌کی دا بکه‌ی) ئەڤ گوتنه بمه‌ره‌ما هندى هاتیه ده‌می خاتون یاب خه‌م وکوفان ونه د زانی کا خه‌م وترسا وی ژ چیه هه‌فزینی وی پیچ پیچ ده‌ی ده‌ی ویدا ب ئاخفتن و گوتنن خوش ته دگوت خاتون ژفی ده‌ستی کره‌فی ده‌ستی هه‌ر وه‌کی د رومانیدا: (ره‌سول هه‌ر وه‌کو ئاویت به ناگردا بکریت که‌وته بونکردنی و

کى بتس هه‌ر وه‌کی د رومانیدا : (لگهل ئاوابوونی هه‌تاو خه‌لکی شاره‌که ده‌ستیان به داخستنی ده‌رکه‌و ده‌رابه‌ی کوگاو چایخانه‌کانیان ده‌کرد ورده و رده بازار و شه‌قامه‌کان چول ده‌بوون،..... زورینه له ترسی ته‌قینه‌وه و رفاندن پایدوستیان ده‌کرد له ماله‌کانیان له سه‌ر خویان شیش ده‌دا .. ناگره سووره لیم دووره تا روژی دواتر ده‌رکه‌یان له که‌س نه‌ده‌کرده‌وه. ل (۱۶).

دگوتنه‌کا دیتز دا (که ر له کوی که‌وتیه‌وه کونده له کوی دراوه.. مه‌به‌ست ژ فی گوتنی ئەوه کو ئەم یی ل کیفه وئو یالکیفه لقیی رومانفیس به‌حسا خاتونى دکته و سه‌رو سیمایى وی وبی زه‌وقیا وی وپن ته‌نگیا وی حاجی ره‌سول بی هه‌ست وبی زه‌وق کربوو هه‌ر وه‌کی درومانیدا : (سیمای خاتون حاجی ره‌سولی بی هه‌ست وخوست کردبوو، ده‌می به‌ش وچاوه‌کانی زه‌قبونه‌وه، که تیگه‌یشت که‌ر له کوی که‌وتیه‌وه وکونده له کوی دراوه، پشووی هاته‌وه به‌رو هه‌ناسه‌ی ئاسووده‌بوون وئارامی به سیه‌کاندا هات وچوون وسه‌یریکی کوره‌که‌ی کرد ،بی ئەوه‌ی هیچ بلیت ، کوره له‌مه‌رامی ته‌ماشا کردنه‌که‌ی بوکی که‌یشت. ل' ۱۹).

دگوتنه‌کا دی دکورده‌واریدا دهیته گوتن کو (په‌شيمانی فايدة ناکته) (۳۶) مه‌به‌ست ژ فی گوتنی کو تشقّ چووی چوو په‌شيمانی فايدة

نه‌کەت دی کومپانیا وی هه‌می هه‌تە ژ ناڤرن. هەر وه‌کی د رومانیدا : (ده‌لین مال به‌لای سه‌ره.. به‌راستی تووشی گونهره‌شە‌ی خوم هاتومه.. ژووره‌کە‌ی ئە‌بوئه‌لی لی بووه‌ گیره‌و مه‌نگه‌نه وچوار دیواره‌که بویه‌کتر ده‌هاتنه‌وه.. هه‌وای ژووره‌که ناسازو گه‌نی ده‌بوو،..... به‌ته‌نیا به‌رگه ناگریت، هاوپاره‌کانت.. هاوپشکه‌کانت ناگادار بکه‌وه، مشوورەت بکه.. ده‌لاقه‌یه‌ک له‌ خه‌می ده‌روونت بکه‌وه. ل. ۳۷).

(غهمی ئە‌مجاره‌ مه‌رگه ... مه‌رگه موشه ... مۆرانه‌یه) ئە‌ڤ گوتنا مه‌زنان رومان ژێ کو خه‌ما ڤی جاری مرنه مرنه‌کا دژواره ، حاجی ره‌سول دبێژیت خه‌ما ڤی جاری مرنه نه‌وه‌کی چی خه‌م و کوفانایه سه‌ر و دلین من وه‌کی مه‌کینا ته‌کسیی لی هاتیه ژ به‌ر ده‌سته سه‌ر کرنا کوری وی شیره ی هەر وه‌کی رومانڤیسی درومانیدا به‌حس کریه: (ئه‌وان به‌من و به‌یه‌کیکی دی غه‌م له‌ خویان ده‌خۆن ، ناگیان له‌ غه‌می ، که‌س نییه، غه‌می ئە‌مجاره‌ مه‌رگه .. مه‌رگه موشه. مۆرانه‌یه، سه‌رو دلێ وه‌کو مه‌کینه‌ی تاکسییه‌که ئالوز ببوو ، پێوابوو می‌شکی سر بووه، ئاورێکی له‌ شوڤیره‌که دابه‌وه‌و گوتی :هه‌ژاری مه‌لیکیه‌ها..!! لی‌خوره.. هەر خه‌می سکت بیت باشتره.. دولا به‌لای سه‌ره. ل. ۳۹).

دگوتنه‌کا دیدا (ئه‌وی له‌ شه‌ر نه‌بیت شیری تیژه.. ناگره سووره له‌ خوی دوور بوو) رومان

لی‌ستنه‌وه‌ی گه‌ردن و روومه‌ته‌کانی و فرمی‌سکه‌کانی‌شی به‌ زمان ده‌لی‌سته‌وه‌ و پتریش به‌ خۆیه‌وه‌ی نووساند، ده‌سته‌کانی نه‌رم نه‌رم به‌ پشتی داده‌هیناو ده‌یلاوانده‌وه‌. ل. ۲۱).

دڤولکلۆری کورده‌واریدا گوتنه‌ک د هه‌تە گوتن (یاچه‌بیبی نه‌جار بنقه‌ وه‌کی هەر جارخودی ئیکه و ده‌رگه‌ هزار) واتا ژڤی گوتنی مروڤ خو چی جار بی هه‌ڤی نه‌کەت خودی یی مه‌زنه‌ وده‌ر گه‌هین وی دپرن ژدلوڤانیی، درومانیدا هوسا دیاردبیت کو حاجی ره‌سول دگوته‌ خاتوونی خه‌ما نه‌ خو خودی هاریکاره‌ ویی بی ناگه‌هه هه‌روکی رومانڤیسی درومانیدا دیارکریه: (قه‌دیمان گوتویانه نه‌جار بجه‌وه‌ بی غه‌مو خه‌یال خودا یه‌که‌و ده‌رگه‌ هزار. خاتوون خوی له‌ باوه‌شیدا شل کرد، که‌ په‌نجه‌کانی ده‌ستی به‌ملاو به‌لای پشتیدا ده‌هینا خوی بو کردبوو ئاقاریکی نه‌رموشل و بی‌گری و قسه‌کانی له‌بن گویندا مه‌ره‌می هه‌یوربوون و غمه‌وه‌ین بوو ترس و نازاری لی‌ده‌پاراست. ل. ۲۲).

دگوتنه‌کا دی ده‌هه‌تە گوتن کو مالی دنیا یی به‌لای سه‌ری مروڤی یه‌یان ژ (مالی مروڤی دوژمنی مروڤی) (۳۸) رومانڤیسی ئە‌ڤ گوتنه‌ گری‌دایه‌ ب مالی دنیا یی کو گه‌له‌ک جارا بومروڤی دبیته‌ به‌لا و سه‌ر گیژی و ناریشه‌ ژی دروست دبن ، ئە‌بو عه‌لی خودانی کومپانیه‌کا مه‌زن بوو هاتبوو ناگه‌هدار کرن کو بو ماوه‌ی (۴۸) ده‌مژمیرا (۱۵۰) ده‌فته‌رین دولا ری ئاماده

زلانه‌ی وه‌کو ئه‌وه‌ی ئیمه‌ مانان تا ئیستاکی
 چه‌نده‌ها جاران ئه‌م ئه‌مرانه‌مان بو ده‌رچوو، گونی
 کوریشمان پیی نه‌چوو نه‌زانئ ئه‌و بو خوی
 پشیله‌ی چه‌وت روحه‌، مردن ده‌ره‌قه‌تی نایی
 وپی ناویریت)... گیره‌و کیشه‌ی کوردان له
 گه‌ل حکومه‌ته‌کان هه‌ر له‌سه‌ر شاره‌که‌ی من
 بووه‌ چه‌فتا پینچ که‌ شه‌ری کورد به‌عس ده‌ستی
 پیکره‌وه... ئه‌م جاره‌ نان ونه‌وت له‌ شاره‌که‌م نه
 خۆم شه‌ر راناگرم... (ل 43-44).

درومانیدا گوتنه‌کا مه‌زنان دکه‌فته به‌رچاڤ
 وه‌کی (هه‌ر ماله‌و کابانیک وقسه‌و ته‌کبیریک)
 مه‌به‌ست ژ زفی گوتنی ئه‌وه‌ کو هه‌ر خیرانه‌کی
 کابانیک یا هه‌ی رومانقیسی ئه‌ڤ گوتنه‌ گریدایه
 ب ئه‌بوعه‌لی ڤه‌ کو رییشاندهری مالا خو یه
 وئاخفتن وگوتن و بوچونین جودا هه‌نه‌ یان ژ
 گه‌له‌ک جارا ده‌يته‌ گوتن (خوارنا دوو سی
 کابانیا یا سویره‌ یان ژ یابی خویه) هه‌ر وه‌کی
 درومانیدا: (هه‌ر ماله‌و کابانیک وقسه‌وته‌کبیریک.
 هه‌رده‌م و میشکیک بو چوونیک بوو، شتیکی لی
 هه‌لنه‌کراند تیماری ده‌رده‌که‌ی و برین و
 هه‌ره‌شه‌که‌ی بکات، هه‌ریه‌ که‌یان به‌ گویره‌ی
 قه‌باره‌ی خوی باراشی لیده‌کرد،..چیشتی زور
 کابان یا سویره‌ یا بی خوی. (ل 44) دگوتنه‌کا
 دیت دا هه‌ر وه‌کی (خورشت ئه‌گه‌ر به‌ده‌ستی
 خۆت نه‌بخورینی، خورشتی
 دانامرکیته‌وه‌.) (39) مه‌به‌ست ژ ئه‌ڤی گوتنی ئه‌وه‌
 کومروڤ پیدڤیه‌ ب کار وکریارین خو رابیت

ژفی گوتنی شیرئ به‌رده‌ری مالاخویه وریقی به‌ر
 ده‌ری کونی یه‌، ئه‌بو عه‌لی ده‌رباره‌ی ئاخفتن
 ومه‌رجین وان که‌سانین پاره‌ ژئ داخواز کرین
 دگوت هه‌که‌ر زه‌لام بان داهین وه‌کی زه‌لام ل
 به‌رسنگئ من داخوازیا خو بیژن رومانقیسی ئه‌ڤ
 گوتنال سه‌ری گریدایه‌ ب زه‌لامینی و ترسنوکی
 هه‌ر وه‌کی درومانیدا : (ئه‌بو عه‌لی ده‌تگوت
 له‌سه‌ر په‌نگری دایان ناوه‌ به‌سه‌ر قه‌نه‌فه‌که‌وه
 ئۆڤره‌ی نه‌مابوو خۆی به‌ملا و به‌ولا ده‌دا، ئه‌ویش
 وه‌کو هه‌چی وای تیدا نه‌ خویندبیته‌وه‌.. ئه‌وی له
 شه‌ر نه‌بیت شیرئ تیزه‌ ئاگره‌ سووره‌ له‌ خۆی
 دوور بوو. سه‌ری هه‌لبری وگوتی. (ل 42).

رومانقیسی گوتنه‌کا دیتینایه‌ هه‌روه‌کی
 (پشیک کیتکا چه‌فت رحه‌) مه‌به‌ست ژفی گوتنی
 ئه‌وه‌ ده‌می که‌سه‌ک توشی چه‌ند رویدانه‌کا بیت
 ،وهه‌ر بی ساخ بیت نه‌مریت ئه‌ڤی گوتنی
 دبیژنی، رومانقیسی ئه‌ڤ گوتنه‌ گریدایه‌ ب ملله‌تی
 کورد ڤه‌ به‌مه‌رما هندی کو خه‌لکی مه‌هه‌تا چئ
 وه‌خت دی دڤان ره‌وشین خراب دا ژیت هه‌ر ژ
 نه‌بونا ئاڤ وکه‌هه‌ر با وگاز وبن ده‌ستیا وان هه‌ر
 ژسال (75) ده‌می شه‌ر دناڤه‌را کورد و
 به‌عسیان هاتیه‌کرن، ئه‌و نه‌خوشین ملله‌تی کورد
 برین وهه‌تا ئه‌ڤرو د به‌رده‌وام، رومانقیسی زولم
 وزورداریا کوردان بری گریده‌ت بقئ گوتنی ما
 خونه‌ کیتکا چه‌فت رحن خو لبه‌ر ڤان نه‌خوشیان
 گرتی هه‌ر وه‌کی درومانیدا : (...ده‌یه‌ها مورید
 هه‌ول ده‌ده‌ن بیگرنه‌وه‌، ده‌زانیت له‌و قسه‌

شیره ده کته د تهلیا تیروستان دا ههر وه کی درومانیدا: (شیره له کاتی تیمار کردنه که دا قسه یه کی باوکی هاته وه یاد که زور جاران دهیگوت راوی ریوی بو که وه له کته تى . ل ۷۰). ههروه سا گوتنه یه کا دی (ئیشکهرم بمریت وته گبیر کهرم نه مریت) مه به ست ژ فی گوتنی نه وه نه ز بمرم ومرنا ته نه بینم هوسا دهیته دیار کون کو شیره ی کوری خاتونی دگوتنی دایکامن تو کا بانیا مالی وته کبیر کهر ورینشاندهر وئاخفتنکه را مالی دلته شاده یی دا کو دی تشته ک یان رویدانه ک چیت به لی ته نه زانی چی رویدانه ههر وه کی درومانیدا دهیته گوتن: (زور جاران پیته ده گوتن ئیشکهرم بمریت وته کبیر کهرم نه مریت ، دوو روژان پیتر دلت هه والی پیدا بویت وهه ست به گری کویره که کردبوو... وه کو شیتانت لی هاتبوو..... دلت وهک ئاوینه شتیکی خرابی پیشان دابوویت .. نهشت ده زانی چ رووداویک چ به لایه که به ریویه . ل ۷۰). دگوتنه کا دیتز دا ههر وه کی (دقیته سه بری بکیشم) (۴۱) مه به ست ژ فی گوتنی نه وه ههر وه کی د قرنا پیروز دا هاتی ((ان الله مع الصابرين)) (۴۲) کو شیره دبیزیت دقت نه ز سه بری بکیشم دایکامن یا خوشتقی دناؤ فی چالا تاریدا نه ز یی که تيمه تهلیا وان تیروستان هه روه کی درومانیدا : (دایکه من له نیو نه م تاریکستانه ی تییکه وتوومه به دوای ئاره زووی

نه هیلته بهیقا خه لکه کیشه، (هیقا ده را خولیا سه را) (۴۰) ههر وه کی درومانیدا: (که به ته مای نه مانه له خوم بگهریم که ولم ده کهن و پیستیشم ده غارین..... نه بو علی نه وه نده هینان و بردن وتیرو پشک و شهن و کهوو بینه و به رده ی له ناو میشکی خویدا کرد، ژانه سه ر گرتی له چه ژمه تاندا خوی به سه ر پشتی کورسیه که دا شکانده وه چاوه کانی نوقاندن . ل ۴۵). دگوتنه کا دی دا وه کی (قهیسه ریت لیده که نه کونه مشک) مه به ست ژ فی گوتنی نه وه ده می مروؤ د ترسیت ژهنده که هه لویستا نه فی گوتنی دبیزیت کو نه بو علی هه ست دکته کو بیهناوی یا ته نک بوی ههر وه کی درومانیدا: (دیاره به چاوی خو ت نه تدیوه و نه تیستوو هه چیان کردوو ه..... سه ر سه ده ی ماوه سه ر سه ده ی ماوه... فیل له خو ت ده که ت، نه وان دنیا یان له زه واق ناوه ، به رگه ی نه وان ده گریته؟ قه یسه ریت لیده که نه کونه مشک هه ناسه ی ته نک بوو پیوابوو هه وای ژووره که ی لی گورا ، ژووره که جیهیشت، ههر که سیکی پانتول یا شهروال کورتی گومانی لیده کردن . ل ۴۶). گوتنه کا دیتز د فولکلوریدا دهیته گوتن (نیچیر بوریقی بو که وه که تی) واتایا فی گوتنی نه وه ده می مروؤ تهلیه کی بو که سه کی یان گیانه وهره کی دادنیت که سه کی بی گونه ه ده کته تیدا، فیجا لقیری مه به ستا رومانقیسی

دِلدا ناکه‌وم ده‌بیت سهر بگرم...حه‌زده‌که‌م
 ده‌رکه‌که‌ بشکیتیم..دیواره‌که‌ برۆ‌وخینم بۆ‌ئوه‌ی
 بگه‌ریمه‌وه‌ لاتان..ئهم‌ ته‌نگه‌یه‌هیمنی وئارامی
 ده‌ویت..(ل ۷۳).

هه‌روه‌سا دگوتنه‌کا دیت دا (له‌سه‌ر سه‌برانه
 له‌سه‌ر خیره‌انه)(۴۳)مه‌به‌ست ژفی گوتنی ئه‌وه
 کومروڤ سه‌بری بکیشیت ل سه‌ ره‌هر مسیبه‌ته‌ک
 وئاریشه‌کا هه‌ی چونکی گه‌له‌ک جارا له‌سه‌ر
 بابه‌تی سه‌بری فی گوتنی دبیژن کو (خودانی
 سه‌برییه‌ میری مسریه‌)(۴۴) دیسان سه‌بر ژ
 دلوقانییه‌ وخیر یا تیدا هه‌ر وه‌کی
 درومانیدا:(هه‌ر جار گویم له‌باوکه‌م ده‌بوو
 ده‌یگوت ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر سه‌برانه له‌سه‌ر
 خیره‌انه،دایه‌ گیان ئه‌وه‌ی له‌ تۆم ده‌ویت دوعا و
 به‌س..(ل ۷۴).

(پشت وپه‌ناش له‌لای خودا و ئه‌للا ورممان له
 جیی نهرمان))ئه‌ڤ گوتنا مه‌زنان به‌به‌ستا هندی
 هاتیه‌ هه‌که‌ پشتا ته‌ یا بخودی گه‌رم بیت له‌سه‌ر
 هه‌ر تشته‌کی چی چیبیت بلا چیبیت ، شیره‌ی
 باوه‌ری یا بخودی هه‌ی بزافی دکه‌ت بو کارکرنی
 عه‌قلی خو بکار بینیت و دی خودی به‌ره‌که‌تی
 ئیخته‌ ئه‌وی کاری ئه‌نجام دای هه‌ر وه‌کی (دایکه
 له‌تو دوعا وپارانه‌وه‌ له‌ منیش هه‌ره‌که‌ت و عه
 قل به‌کار هینان،پشت وپه‌ناش له‌لای خودا
 وئه‌للا ورممان له‌جیی نهرمان..(ل ۷۴).

بو گوته‌ ناوم ئه‌سه‌ده‌ تو ناوت شیریه‌یه‌..(ل ۷۴).
 د رومانیدا ئه‌ڤ گوتنه‌ ده‌یتنه‌ گوتن (پیاویکی
 ئازا ده‌که‌وینته‌ بۆ سه‌ی ده‌سته‌ دزیکه‌وه‌)
 مه‌به‌ست ژ فی گوتنی ئه‌وه‌ گه‌له‌ک جارا که‌سه‌ک
 بی راست ودرسته‌ دی بیته‌ قوربانی بو هنده‌ک
 کارین گه‌نده‌ل ونه‌باش ، رومانقیسی ژی ئه‌ڤ
 گوتنه‌ گریدا به‌ بقی گوتنی (ئازایه‌تی ئه‌گه‌ر عاقلی
 و هوشیاری ومه‌ندی له‌ گه‌لداییت نایدۆرینی)
 مه‌به‌ست بی ئه‌گه‌ر که‌سه‌کی خودان هیژ وشیان
 عاقلی بکاربینیت که‌س نه‌شیت ریکا وی بگریت
 ، شیره‌ ژی ژوان که‌سانین گه‌له‌ک تیگه‌هشتی

بوو خو چیکه‌ت)(۴۵) رامان ژ فی گوتنی ئه‌وه
 هه‌ که‌ر گورک برسی بوو دی بزافی که‌ت
 گوشتی بده‌ستخوڤه‌ بینیت باران به‌یت یان ژی
 نه‌هیت دخه‌ما بارانی نینه‌ چی گوشتی گیانه‌وه‌را
 بیت یان بی مروڤان بیت دی خو هافنی وخوت
 ،رومانقیسی ئه‌ڤ گوتنه‌ به‌ره‌ما هندی ئینایه‌ ده‌می
 شیره‌ی گوتیه‌ ئه‌وان چه‌ کدارین تیرورست ناڤینم
 ئه‌سه‌ده‌ ، کا چه‌ وا گورک بیه‌نا گوشتی دزانیت
 ،فیجا وان چه‌ کدارا زانی کو نافی وی شیریه‌یه
 کوری حاجی ره‌سول یه‌ ئه‌فجا وه‌کی گورگی
 هیرش کرنه‌ سه‌ر شیره‌ی هه‌ر وه‌کی د رومانیدا
 هاتی : (گورگ چون بونی گوشت ده‌کات و
 په‌لامار ده‌دات..یه‌ کیکیان ئه‌وها هوروزمی کرده
 سه‌ری و دایه‌ به‌ر له‌قه‌و تیپه‌لدان،کولی ژه‌هرو
 تووره‌ وقینی ته‌واو به‌سه‌ردا رشتله
 پاشاندا پی گوت:ئه‌وه‌ بۆ دره‌و له‌ گه‌لدا کردم،
 بو گوته‌ ناوم ئه‌سه‌ده‌ تو ناوت شیریه‌یه‌..(ل ۷۴).

گوتنه‌کا دی دکورده‌واریدا ده‌یتنه‌ گوتن
 (ئه‌گه‌ر گورگی خه‌م ب بارانی هه‌با دا نه‌هانیه‌کی

گوتن، دار ده‌لیت ئەگەر بیور کلکی له خوم نه‌بیت نامبریت... نا.. ناپیم وایه کاری شه‌یتانهو ده‌یه‌ویت می‌شکم تیکبداتو زه‌لم پی‌بکات و دلم لی کرمی بکات، ئەو کوره تا هه‌نووکە بی غه‌لو غه‌ش له کومپانیا کاری بو کردووین.. سالانیکه له‌لامان کارده‌کات هیچم لی نه‌دیتوووه .. (ل ۷۹)

هه‌روه‌سا گوتنه‌کا دی ژ فولکلوری کوردی ده‌یه‌ گوتن کو (ته‌ماعی مال خرابی) (۴۷) دفی گوتنی دا دیاردیبت کو ته‌ماعی ب مه‌به‌ستا مالی دنیایی ده‌یت کو یی شرینه‌و سه‌را مالی دویا ی و ته‌ماعی برا برای دکوژیت، (شیره) سه‌را مالی دویایی هاته‌گرتن و ده‌سته‌سه‌رکرن، و کرین و فروتن پید کر هه‌ر وه‌کی درومانیدا: (دیاره ته‌ماحیان داوه‌تی و ته‌ماحیان پیشان داوه‌و کاکه‌و براله‌ی خویان کردوووه و کرین فروشتیان پیکردوووم، ته‌ماح .. نا... ته‌ماح، ئەی برا له‌سه‌ر ته‌ماح برای خوی نه‌کوشتوووه؟..... هه‌موو شتیك ده‌بیت، له‌م سه‌رده‌مه‌دا نابیت نییه، ده‌بیت و ده‌بیت. (ل ۸۰).

دگوتنه‌کا دیتز دا (مال ژی دچیت و سه‌ر ژی دچیت) مه‌به‌ست ژفی گوتنی ئەوه گه‌له‌ک جارا مالی مروقی ژی دچیت و مالا مروقی ژی خراب دیبت، حاجی ره‌سول د ترسیا کوری وی شیره ژی بچیت و مال ژی بچیت هه‌ر وه‌کی درومانیدا (مه‌ترسییه‌که‌ش له دوا ی وه‌رگرتنی پاره‌که ده‌ست پیده‌کات، چه‌نده‌ها بارمه‌ له لای

وی راستگو بوو دکه‌ه‌یه‌ دناؤ ده‌ستین هه‌نده‌ک بیخیران دا، هه‌ر وه‌کی درومانیدا ده‌یه‌ دیتن: (شیره له‌نیو بی دهنگیه‌که‌یدا قسه‌ی میوانیکی کومپانی له‌می‌شکیدا زرینگیه‌وه‌ه پیاوه‌یکی نازا ده‌که‌وینه بو سه‌ی ده‌سته‌ دزی‌که‌وه .. به‌هوی ته‌ختایی شوینه‌که له ده‌ستیان راده‌کات، دزه‌کانیش ده‌که‌ونه دوا ی و مه‌زاقی پیده‌که‌ن.. ئەویش له راکردنه‌که‌دا چاو بو پهنایه‌ک .. ده‌گیریت و بوی ریده‌که‌ویت خوی ده‌داته پهنایی و تفه‌گیان لی گرده‌دات و هاوریان بو ده‌کات ئەگەر نازانه بو دینه ده‌یاندا ته‌ به‌ر گوللان نه‌یلتی که‌سیان بیته‌ه برای که‌سیان بیر هاته‌وه‌ی قسه‌که‌بووه مایه‌ی ئەوه‌ی له‌به‌ر خویدا بلیت.. نازایه‌تی ئەگەر عاقلی و هوشیاری ومه‌ندی له گه‌لداییت نایدۆرینی. (ل ۷۵-۷۶).

هه‌روه‌سا دکورده‌ وارییدا گوتنه‌ک ده‌یه‌ گوتن (کرمی داری ژ داری نه‌بیت قه‌د نابینا داری نه‌بیت) (۴۶) مه‌به‌ست ژ فی گوتنی ئەوه خودانی ئاریشا و فه‌گوه‌استنا ئاخفتنا هه‌ر ئەوه که‌سه ئەوی نیزیکی مروقی وه‌کی گه‌له‌ک جارا ده‌یه‌ گوتن ئاگری مروقی ژ ده‌هه‌مه‌نا مروقی به‌ردیته‌ مروقی، کامه‌ران که‌سه‌ک بوو ل کومپانی کار دکر گه‌له‌ک نیزیکی حاجی ره‌سول وان بوو گومان و هزر کر کو ئەوه‌ی ده‌ست یی ل گه‌ل ئەوان که‌سان هه‌ی ئەوین شیره‌ برین. هه‌ر وه‌کی درومانیدا: (بلیی کامه‌ران زمانی لی‌بدا م وپاش دزی بو کردبن، ناوه‌ راسته‌که‌ی پی

ددهمه‌کیدا لهو ما ئەڤ گوتنه دهیته گوتن کو دووچیچکا به‌ره‌کی دکوژیت هەر وه‌کی درومانیدا دهیته‌گوتن: (مورانن و له ههموو شوینیک ده‌دهن و به ههموو شوینیکیش و ده‌چن و ده‌یگه‌نی، به‌دهست و به‌دلی بویه جلی پیشمه‌رگایه‌تی ده‌پوشیه‌وه و به‌شاخی ده‌که‌وته‌وه و به به ردیک دوو کیلی ده‌په‌راند، یه‌که‌میان دروشی فیدرالی فت ده‌کرد و دروشی به ده‌وله‌تکردنی کوردستانی راده‌گه‌یاند.... دووه‌میان له ههره‌شه‌و گوره‌شه‌ی ئەو دوژمنه‌ شاراوانه‌ ده‌ربازی ده‌بوو. ل. ۱۱۶).

دگوتنه‌کا دیترا (برکا ئافی) چهندا کویر بیت خوشتره) مه‌به‌ست ژفی گوتنی ئەوه کو مروقی شاره‌زا دبواری خودا، بو که‌سانین مه‌له‌فان هندی برکا ئافی یا کویر بیت خوشتره چونکی دشاره‌زانه‌مه‌له‌فانیا، وه‌ر ئاریشه‌کا هه‌بیت دی هەر چاره‌سه‌ریه‌ک بو هه‌بیت. ده‌می وان تیرورستان داخوازا پینجی ده‌فته‌را ژئه‌بو عه‌لی کری، گوتی ئەفه کاری منه دی هەر چاره‌سه‌ریه‌ک هه‌بیت هه‌روه‌کی درومانیدا: (ئه‌وه‌سا به‌هاتنایه له‌وی چهند سالیکی تریش خه‌باتی چه‌کداری بو ده‌کرده‌وه، دووه‌میشیان له ههره‌شه‌و گوره‌شه‌ی ئەو دوژمنه‌ شاراوانه‌ ده‌ربازی ده‌بوودا‌وی په‌نجا ده‌فته‌ریان کردبا تا بو حه‌وت پشتی له مه‌پیشیان و حه‌وتی داها‌تووشیان عاقل و ته‌میی ده‌کردن، کورد گوتوویه‌تی گوم چهند قوول بیت مه‌له‌ی خوشتره. ل. ۱۱۷).

گرووپه چه‌کداره‌کان کاتی پاره‌که‌ی خویان وه‌رگرتووه... بارمه‌کان به‌کوژرای که‌وتوته‌وه ده‌ست خاوه‌نه‌کانیا‌نه‌وه.. مالی سپی ئەگه‌ر روژه ره‌شی شی شیره‌رووناک و روشن نه‌کاته‌وه ئەو حه‌له‌سه‌ریش ده‌چیت و مالیش تیده‌چیت... (۸۱ل).

دگوتنه‌کا دیترا هەر وه‌کی (یاران وه‌کی جارن) مه‌رم ژفی گوتنی ئەوه کو دفی سه‌رده‌می ژی دا هەر وه‌کی به‌ری هەر نیکی بخوویه و گه‌نده‌لی و زک ره‌شی یا به‌ر به‌لا‌فه وه‌ر پارت و گروپه‌کی بخویه بنیات و ده‌سه‌ه‌لات ویاسا بخو ئەنجامدان، هەر وه‌کی درومانیدا: (هەر هیته‌ی له گورستان دوور ده‌که‌وته‌وه مه‌ن ره‌بوکه‌شیان له کۆل ده‌کرده‌وه و هەر یه‌که‌یان ده‌چوووه‌وه سه‌ر کلکی که‌له‌بابی، به‌ر پرسانی شاره‌که‌ش که ته‌قینه‌وه‌و کاره‌ساتیک روویده‌دا کۆری باسی قسه‌ ده‌گوردرایه‌ سه‌ر مه‌وجی یه‌ک ریزی و ته‌بابی، که به‌شوینه‌کانی خویان ده‌گه‌شینه‌وه.... یاران وه‌کو جارن یان لیته‌هاته‌وه‌هەر پارتو و گروپیک، ده‌سه‌لات ویاسای به‌خویان و به‌ندیخانه‌ی تاییه‌تیا‌ن هه‌بوو، ده‌وله‌تیش سه‌رباریان یاسا و به‌ندخانه‌و به‌زموره‌زمی خۆی هه‌بوو، دادگاو دادگایی کردن خاترا‌نه‌شی تیده‌که‌وت، گه‌نده‌لیش باوکی هه‌موویان بوو. ل. ۱۰۷).

(دوو چیچکا به‌ره‌کی دکوژیت) مه‌به‌ست ژفی گوتنی ئەوه کو دی دوو کارا ئەنجامده‌ی

ناترسیت ژ ئاریشا ونه‌خوشیا چونکی یی ب چافین خو دیتی. گوتنه‌ک دکورده‌واریندا دهیته‌ گوتن (نه‌گه‌ر گورگ دخما بارانی با دابجو نهانیه‌کی چیکه‌ت) (۴۹)، شیره‌ ژی ژبارانی ناترسیت گه‌له‌ک نه‌خوشی یی ب چافین خو دیتین له‌وما دگوت نه‌ز یی تهربویم له‌وما نه‌ز ژ بارانی ناترسیم. هه‌ر وه‌کی درومانیدا: (کاتی خوی له مامه‌له کردندا که قافی قسه هاتبوه پیشی بیستبووی تهربوو له باران ناترسیت نه‌مه بو نه‌م گوتراوه خو له‌مه خراپتری به‌سه‌ر نایه‌ت، زوو به زوو په‌رۆکه‌ی سه‌رچاوه‌کانی لادا، هیچی نه‌دیت وایزانی په‌روکه له‌سه‌ر چاوه‌کانی نه‌تراز اووه دهستی بو سه‌ر چاوی برده‌وه‌و دهستی یه‌کسه‌ر که‌وته سه‌رچاوه‌کانی.... (ل ۱۳۲).

دگوتنه‌کا دی درومانی دا دهیته‌ گوتن (خه‌لک به‌ پرسیاران ده‌گاته‌ شام) مه‌به‌ست ژ فی گوتنی نه‌وه کو مروڤ دشیت ب پرسیارا بجیته هه‌ر جهه‌کی د فیت شیرهی ژی دگوت نه‌ز دشیم ب پرسیارا بگه‌همه مال، هه‌ر وه‌کی درومانیدا: (دده‌یه‌ها که‌س له پیش منه‌وه به‌و داوه وه بوونه‌و رزگاریشان بووه...هیچ نه‌بیت بیستوویانه چییانکردوو ده‌پرسن، خه‌لک به پرسیاران ده‌گاته‌ شام، یان پاره‌یه‌کی نه‌وه‌نده زوریان لیداوا کردوون باره‌که قورسه بویان هه‌لناستی و به‌دوای ته‌کبیردا ده‌گه‌رین . (ل ۱۴۵).

(مردنیان یی نیشان ده‌ده‌ن تا به‌ تایی رازین) رمان ژفی گوتنی نه‌وه کو مه‌رم یی کوشتن نینه

دگوتنه‌کا دی دا (مالی سپی بو روژکا ره‌شه) (۴۸) مه‌رم ژفی گوتنی نه‌وه کو مالی دونیایی بو روژه‌کا ره‌شه یان ئاریشه‌کی یان ته‌نگا فیه‌کی رومانفیزی نه‌ڤ گوتنه‌ گریدایه ب حاجی ره‌سول و کوری وی ده‌می حاجی دبیژیت مالی دونیایی قریژا ده‌ستانه مابوچی هه‌ر بو ته‌نگا فیه‌کی یه هه‌ر وه‌کی درومانیدا: (مالی سپی بو روژی ره‌شه ... من نه‌و روژم هیچ له‌ یاد ناچیت که نه‌وه‌ی به‌ روژ په‌یدام نه‌کردبا هیچمان نه‌بوو بیخوین، ئیستا که‌ش خودا زوری دا وه، نه‌ک سه‌ریشمان بجیت ومالیش بجیت، چه‌ندادمان دیتن ئاویان به‌سه‌ر هات . (ل ۱۲۲).

دگوتنه‌کا دیت دا هه‌ر وه‌کی (ماسی گرتن به‌بی قوون تهربوون ناییت) مه‌رم ژ فی گوتنی نه‌وه یی دجیته ماسیا گومان تیدا نینه کو دی تهربیت، حاجی ره‌سول دبیژیت دقیت نه‌ز بزافه‌کی بکه‌م بو زفراندنا کوری خو شیرهی دا خودی به‌رامبه‌ر نه‌وی کاری نه‌نجامده‌م به‌ره‌که‌تی بیختی و ریکه‌کی بوڤه‌که‌ت، هه‌ر وه‌کی درومانیدا: (له‌و جوولان و ته‌کانانه‌یدا سه‌ره قامیشه تیژه‌کان چاکتر له‌ جه‌سته‌ی ده‌چه‌قین و نازاری ده‌دا، وه‌لی گویی پینه‌ده‌داو له‌گه‌ل خویدا ده‌بگوت ماسی گرتن به‌بی قوون تهربوون ناییت . (ل ۱۲۷).

دگوتنه‌کا دی دا هه‌ر وه‌کی (یی ته‌ر ژ بارانی ناترسیت) نه‌ڤ گوتنه‌ رمانا هندی دت کو نه‌و که‌سی نه‌خوشی و ئاریشه‌ دکه‌ڤنه‌ دریکیدا

ئازادی له‌تامی نان خوشره... من نانه ره‌قینک و ئاووم هه‌یه به‌لام چونکه ئازادیم لی زه‌فت کراوه ده‌رکه‌م له‌سه‌ر داخراوه هیچ ناهینیت... (ل ۱۶۲).

گوتنه‌کا دی درومانیدا ده‌یتنه به‌رچاڤ : (کورتان ده‌کریتنه ئه‌سپی ره‌سه‌ن و زینیش ده‌خریتنه سه‌ر پشتی گویدریژ) رمان ژ فی گوتنی ده‌می ریژی و به‌یایه‌کی مه‌زن د ده‌یه که‌سه‌کی بیانی کوه‌ی ژ هه‌ژی و که‌سین هه‌ژی و ژیهاتی پشت گوه‌ پافیزی و ریژ بو نه‌هینته گرتن هه‌ر وه‌کی درومانیدا هاتیه : (کورتان ده‌کریتنه ئه‌سپی ره‌سه‌ن و زینیش ده‌خریتنه سه‌رپشتی گویدریژ، ده‌سته‌واژه‌ی شارو خه‌لکه‌که ئاوه‌ژوو ده‌کریت و به‌ به‌ره‌واژی ده‌بیریت، کتیب به‌ خرابی بو‌ شاره‌که و دانیش‌توانه‌که‌ی گیرابوو، چه‌شنی پیسبوونی ژینگه‌ی خاسه‌ی لی‌هاتبوو. ل ۱۶۸).

دگوتنه‌کا دیتر دا (ئه‌و واره‌ لی نه‌ ئه‌و بهاره) مه‌به‌ست ژ فی گوتنی ئه‌وه کو هه‌ر ئه‌و وه‌لاته به‌لی وه‌کی جاران ئه‌و که‌یف و خوشی لی نه‌ماینه ، ده‌ما حاجی ره‌سول دناف وان جهین کو دبه‌ری دا دهات و دچوو دگوت ئه‌فه هه‌ر ئه‌و واره به‌لی نه‌ خوشی و که‌یفا جاران هه‌ر وه‌کی درومانیدا ده‌یتنه‌دیارکرن: (هه‌تا گه‌یشته ئه‌وه‌ی هه‌ندیک له‌ جوامیری و ره‌فتاره جوانه‌کانی له‌ یاده‌وه‌ریه‌کانی حاجی ره‌سول دا لی‌درايه‌وه، هه‌ر پیی نایه‌ چه‌وشه‌ی دیوه‌خانه‌که‌و چاوی دایی.. حاجی بی

به‌لکو پاره‌یه ، شیرهی هوسا دیت کو ئه‌وان تیروستان مه‌رهما وان کوشتنا شیرهی نینه به‌لکو پاره‌نه هه‌ر وه‌کی درومانیدا : (مردنیان پی نیشان ده‌ده‌ن تا به‌ تایی رازین ، تییان گه‌یشتروم چه‌کداره‌کان مه‌به‌ستیان کوشتنم نییه چونکه که‌س ده‌ستیانی نه‌گرتوو.. راوی ئه‌مان بو پاره‌یه به‌ هه‌وه‌نته به‌رم ناده‌ن ، ئه‌گه‌ر ئه‌وان به‌ ئومیدی ئه‌وه‌ن بمه‌خشن نایینن ئه‌وان که‌ خو‌یان داوینه سه‌ر چه‌قو بو پاره‌که‌یه و به‌س. ل ۱۴۶).

دگوتنه‌کا دیتر دا (ماران گه‌ستی له‌ گوریسی ره‌ش ده‌ترسیت) د فی گوتنییدا هوسا دیاردبیت مار ژ وه‌ریسی ره‌ش دترسیت و شیره‌ ژی ژ ترسا چه‌کداران خوب هوشیاری د پاراست هه‌ر وه‌کی درومانیدا ده‌یتنه گوتن (شیره به‌ زانایی خو‌ی له‌به‌ریان دزییه‌وه‌و سه‌ری له‌ کونه‌که ده‌رکیشا ده‌ورو به‌ریکی کشومات هندیکی که‌ش خو‌ی برده‌ ده‌ره‌وه، ماران گه‌ستی له‌ گوریسی ره‌ش ده‌ترسیت . چه‌قه‌له‌که‌ش وای زراو بردی کردبویه نه‌یده‌و پرا یه‌کسه‌ر ده‌رچینه‌ ده‌ری... ل ۱۶۰).

(تامی ئازادی له‌تامی نان خوشره.. واتا یا فی گوتنی ئه‌وه کومروڤ ب ئازادیانه بژیت بلا مروفی هیچ تشته‌ک نه‌بیت ، هه‌ر وه‌کی د رومانیدا : (هاوری بچکۆله‌یان مشکیت یان جرج. هه‌ر کامیکیان بیت ده‌زانه‌م برسیتی بو ئیره‌ی هیناوی ، ئه‌گه‌ر چی برسیته به‌لام ئازادیت و به‌ کیه‌مه‌یاشای خو‌ت ئیره‌و ئه‌وی ده‌که‌یت، تامی

تاریکیکی چاله‌که زینده خه‌ونانی ده‌دیت
ل(۱۸۰).

دگوتنه‌کا دیتز دا (شهو قه‌لای
میردانه) مه‌به‌ست ژفی گوتنی کو زه‌لام و میر بین
شهر و شورانه و شه‌فانه، هه‌ر وه‌کی رومانفیزی
ئه‌ه‌ گوتنه‌ گری‌دایه‌ ب شیره‌یفه‌ ده‌می دگه‌ل ناخی
خو دانوستاندنی دکه‌ت و دیبژیت شه‌فین تاری و
ره‌ش و شه‌رو شور هه‌ر بین عه‌گیدو میرانه هه‌ر
وه‌کی درومانیدا ده‌یته‌ گوتن: (دیاره له لایک
مه‌به‌ستیه‌تی دل‌م به‌وه‌ بداته‌وه‌ که کار له‌پیاوان
رووده‌دات و ده‌قه‌ومی ده‌ستم پیکردوو و
مکورت‌رم ده‌کات که وازی لینه‌هیت‌م و ده‌ست
به‌رداری نه‌م لی‌ره بو کوی له‌م گوره‌ ته‌نگ
و تاریکه‌ چیدی هه‌یه تاریکیش نه‌ین پاریزه و
نایه‌لیت که‌س چاوی لی‌بیت.. کاره‌ساته‌ هاتوته
پیشی، نه‌م ده‌ست و په‌نجه‌یه‌ت بو که‌ی
هه‌لگرتوو پیاو به‌و مه‌رد به‌و به‌رده‌وام به‌ شه‌و
بو پیاوان بو میردانه.. ل(۱۸۱).

دگوتنه‌کا دی دا هه‌ر وه‌کی شیرهی گوتنا
بابی وی هاته‌ بیری (کور هه‌بیت شه‌وانی تاریک
زورن، ئاو به‌م شل و نه‌رمیه‌ی ریگه‌ی خوی له
چه‌قینان ده‌کاته‌وه‌) راما ز فی گوتنی هه‌کو
مروقی زاروک هه‌بن روژین نه‌خوش و بین ره‌ش
گه‌له‌کن به‌لی دقیت نه‌م خو ل به‌ر بگرین
ورکابه‌ریی دگه‌ل وان چه‌کدارا نه‌که‌ین دقیت
سه‌ره‌ده‌ریه‌کا جوان بکاربینم و یی نه‌رم بم هه‌ر
وه‌کی درومانیدا: (منیش هیشتا جه‌یه‌تم هی‌زی

دواکه‌وتن یه‌کسه‌ر له‌ گه‌ل خویدا گوتی: نه‌و
هه‌واره به‌لام نه‌و بواری نیه‌ل(۱۷۰).

هه‌روه‌سا دگوتنه‌کا دی دا (به‌س پاره‌ ده‌ناسی
بابی خو ناناسی) مه‌به‌ست ژفی گوتنی نه‌وه‌ یا پاره
دکه‌ت که‌س ناکه‌ت، حاجی ره‌سول ئاریشه
هه‌بو ل گه‌ل پارا، نه‌و پاری داخوازکری ژلایی
تیرورستانفه‌ نه‌بوون چونکی کوژمه‌کی مه‌زن بوو
هه‌روه‌کی درومانیدا: (من له‌ ره‌نگی ته‌ زانیم
موشکیل هه‌یه، لاکین نازانی چیه‌، به‌س هی
دیوه‌خان حاجی نه‌من به‌تو ده‌لی حکومه‌ت
دیوه‌خان پیاو خانه‌دان ئه‌حتیاج نیه‌، نه‌لئان
شیرخوکه‌ صدعه‌ت کرا... به‌س پاره‌ ده‌ناسی بابی
خو ناناسی ل(۱۷۱).

دگوتنه‌کا دی دا (کویر تا ده‌مریت به
ئومی‌دی چاوی ساغه‌) مه‌به‌ست ژ فی گوتنی
گه‌له‌ک جارا نه‌م دیبژین چافی زل ب له‌شی مری
واته‌ شیره‌ چاقیت وی دزلن و دقه‌کرینه‌ به‌لی
ده‌ست و پیت وی دگری‌داینه‌ نه‌شیت ژ وی چالا
کویر به‌یته‌ ده‌ر به‌لی هه‌ری بی ب هی‌قیه‌ و ئومی‌ده
کو روژه‌کی دی رزگاریت ژ وان تیرورستان
وه‌کی درومانیدا ده‌یته‌ گوتن: (نه‌ی مانگ من
وتو هه‌ردوو هاو ده‌ردین، هه‌ردوو گرفتاری یه‌ک
ئاهی سه‌ردین، چووبوو، هه‌ردوو کیان تووشی
ده‌ردی تاریکی هاتبوون، کویر تا ده‌مریت به
ئومی‌دی چاوی ساغه‌، نه‌ویش به‌ ئومی‌د و هی‌وای
هه‌لاتنی هه‌تاوی رزگاربوون و ئاوابوونی

گوریس به یه کلانی نه ده گه یشته وه نوره ی دوولاییه غمه که ی لیه لگه رایه وه بوو به دوو جه مسه ر.. جه مسه ریک ژانی ده چوه نیو جه رگیه وه وجه مسه ره که ی تریش ئیش وژانه که ی خاتون ده گه یشته نیو دلئ ل ۱۸۹).

دگوتنه کا دیتز دا (کی کر وکی خار) (۵۰) مه به ست ژفی گوتنی ئه وه ده می که سه ک کاره کی ئه نجام د ده ت یان ئاریشه کی چاره سه رکه ت و که سه کی دی ده یته دمه دیدانی دا ومدح وپه سن بو وی که سی بزقون له وما دیژن کی کر وکی خوار هه ر وه کی درومانیدا: (شیره ده لی ت بریارم داوه به جیت ده هیلم با جاری بو ئه وان بیت ،بوئه وانده ی لی تده خون له خوانی حازه کیت زماوه ندیانه، کی کردی ..کی بردی ..کی خواردی، جیت ده هیلم به لام له ناوچاوه کانم هه لته گرم ل ۲۲۵).

دگوتنه کا دی دا هه ر وه کی (بابه گور گور به گور هاتم بو کور هاتم) راما ن ژفی گوتنی ئه وه هه تا کو هه تاف نه هه لی ت ونه بیته گوریا بابا گور گور و جاره کا دی کوری خو نه بینم ، نه ز ناییم ،هندی تاری بیت نه ز نازقورم ئه فی دانوستاندنی حاجی ره سول دگه ل ناخی خود که ت هه ر وه کی درومانیدا: (تا تاریکستان بیت ناگه ریتمه وه ..تا هه تاوی راسته قینه ت لی هه لنه به ت ونه بیته وه بابه گور گور هه کی جاران بو ت ناییمه وه، تا به و بابه گوره نه بیه وه که کورت به ژنه نه زو که کان ده داو مرازی نائومیدیان ت جیه جی ده کرد

تیدا ماوه وه هه ولی خو م ده ده م ئه وان به رامی خو یان نه گن ده مکوژن و یان به قوربانی کو شتم ده که ن، بویه ئه وه ی ده ستم داوه تی خوی لی توندتر بکه م وخو گنخاندنی ناوی ت،..... چونکه ده مزانی رکابه ری دادم ناده ت وپیوتیش بوو (وابکه م) ل ۱۸۲).

دکوره وه اریندا ده یته گوتن: (ژته حه ره که ت ژمن به ره که ت) راما نا فی گوتنی کو هه رده م مرو ف بزافه کی بکه ت و کارو کریاران باش ئه نجام بده ت دا خودی به ره که تی بیخته وی کاری مرو ف ئه نجامدات هه ر وه کی درومانیدا ده یته گوتن: (وه کو حاجی باوکم و دایکه خاتونم بو یان باسکر دبووم ئه گه ر باوکم هه ولی نه دا بویه هه ر به هه ژاری ده مانه وه و خوداش فه رموویه تی له تو هه ره که ت له منیش به ره که ت ل ۱۸۶).

دگوتنه کا دی درومانیدا دا (گوریس به یه کلایی نه ده گه یشته وه نوره ی دوولاییه) راما ن ژفی گوتنی ئه وه کو گه له ک جارا ئه م دیژن تو نه شیای خو ل به ر خه مه کی ب گری هه تا کو بینه دوو خه م ، رومانقیسی ئه ف گوتنه گریدایه ب حاجی ره سولی فه کو نه شیا خو ل به ر لایه نه کی خه مان بگری ت فیجا هه تا دینه دوو لایه نی ، خه مین وی ببونه دوولای لایه ک به حسی ژان وخه م وکوفانا وی بو کوری وی ولایی دیتز ئاریشا ژنکا وی ونه ساخیا وی هه ر وه کی درومانیدا ده یته به رچا ف: (ئی فلیج بوونی خاتون ئاریشه که ی له حاجی ره سول قه به تر کرد،

دهستوره كې رسنه و ديروكي دهاتنه هژمارتن، له ورا ل نه شي سهرده مي ژي بووينه جهې گرنكي پيدانا ره خنه گر و فله كوله ران.

(۲) ره وانبيژي ب شيويه كې تير و تهسه ل دناډا گوتنن مه زاندا دهينه ديتن ژ بهر كو زوربه يا جارن گوتن فورمين جوانيا ره وانبيژي دناډا خوردا هه لدگرن.

(۳) گوتنن مه زنان ب گهلهك فورمين جودا جودا دهينه ده برين و داريتن سهره راي هه بوونا تايه مه نديا كورتكړني، گريداي فورمه كې ده ستني شانكړي ب تني نينه مينا ليكچوونا نه وي ب هه لبه ست و په خشانې.

(۴) هژماره كا گوتنن ژ سهروره كا جفاكييا كه سوكي په يدا بووينه له ورا مهرج نينه نه و گوتن ل سهر جفاكي هه ميبي بهينه پراكتيزه كرن، نانكو دهندك رهوش و كاوداناندا ب تني گوتن د بهر ژه وه نديا فريكه ريديا هاتينه گوتن و ناراسته كرن.

(۵) گوتنن مه زنان هونه ره كې كه فنه و به شه كه ژ فولكلوري و به ره همي ره سونه يي خهلكي يه چهندين به شان بخوفه دگريت وه كي گوتنن لايه نين سياسي و ميژروي و نابوري و كومه لايه تي و ناييني وشه رو شوران و دهوله مه ندا و هه ژاران..... هتد

(۶) ژ ديارترين خهسلهت و سيمايين دروماننا (۵۲) روژ له دوزه خ دا، گوتنن مه زنان بشيوه يه كې به رفره هه بوونا خو هه بوو.

نه گه ريمه وه ناميژت تا وه كو جارن بوټ نه لينه وه بابه گور گور به گور هاتم بوټ كور هاتم). (۲۲۵).

(دوويي هه بوون و دوو ژي قهر كرن) رانان ژفي گوتني گهلهك جارا بوكاري له زي دهينه بكارئينان، رومانفيسي نه و گوتنه ب شيويه فقه و سهرو بهري وي گريدايه هه ره كه سي شيوه ديتبا دوي سهرو بهريدا، كو ريه و قزي وي هاتبوون وه كي مروفيين بهري دا بله ز غاردهت و دا دوو پين دي ژي قهر كهت هه ره وه كي درومانيدا دهينه گوتن: (شيوه كاتي به جاده كه گه يشت په نجاو دوو روژي دابرن له ناوه داني و له شارستانيهت و ژياني مه ره و مه ژي و هيلاكې و فه لاکه تي ريگاش واي له حالي كردبوو له سهرو و سيماي كه سيك كه وتبوو كه جارن شيوه ي ناوبوو، هه ره كه سيك جهه به زه نه بوايه چاوي پي كه وتبا دوو پياني هه بوو دوواني تريشي قهرز ده كردل). (۲۲۶).

ته نجام

(۱) دسه رده مين كه فندا گوتنن مه زنان وه كو ياسايه كې بووينه كو بير وباري جفاكيي ملله تي پيغه ديار بوويه، گهلهك جارن بابو بايران كي شه وگرفتني خو ب ريكا نه وان چاره سهرو كرينه له ورا وه كو دهستوره كي نه ده زگه هكري روله كې كارا دناډا جفاكييا گيراه، ب گشتي دشين بيژن ملله تي ب پيرويغه لي دنيري وب

- (۷) رومانفيسی ب ريك وپيكي بو هه ربابه ته كي گوتنهك دارشتيه نه ؤ چه نده ژي د زفريت بو شيانين وي
- په راويز
- (۱) عهدنان مه هدي عه بدوللا، گوتارا چقاكي دگوتنين مه زانندا، ناما ماسته ري، كوليژا په روه رده وبنيات، ۲۰۱۶، ۹۴ل
- (۲) ئبراهيم نه حمه د سمو، كاريگه ريا كه له پوري كوردي له شانوي كورديدا، چابخانا، خه بات، دهوك، ۲۰۰۱، ۴۶ل.
- (۳) محمد عبد المنعم خفاجي، دراسات في النقد الادبي، دار الطباعه المحمديه، القايره، (د.ت)، ص ۱۱۹.
- (۴) امانى سليمان داوود، الاميال العربييه القديمه، دراسه اسلوبيه سرديه چجرى، گ، المومسه العربييه للدراسات والنشر، بيروت، ص ۷۷.
- (۵) كهريم شارهزا، په ندى پيشينان له شيعرى كورديدا، چابخانه ي كورى زانيارى كورد، به غدا، ۱۹۷۶، ۱۰ل
- (۶) عه لانه دين سوجادى، ميژووي نه ده بي كوردي، چاپا ئيكي، چابخانه ي مه عارف، به غدا، ۱۹۵۲، ۱۲ل.
- (۷) شيخ محه مدي خال په ندى پيشينان، ج ۳، ده زگاي چاپ وپه خشى سه رده م، سليمانى، ۲۰۰۰، ۸ل.
- (۸) د. على بن محمد المارودى، الاميال والحكم، ط ۱، دار الوطن للنشر، الرياض، ۱۹۹۹، ص ۲۰.
- (۹) د. شوكرية ره سوول، نه ده بي فولكلوريى كوردي، ۷ل.
- (۱۰) عهدنان مه هدي عه بدوللا، گوتارا چقاكي دگوتنين مه زانندا، ۱۰۱ل.
- (۱۱) شيخ محه مدي خال، په ندى پيشينان، ۷ل.
- (۱۲) عهدنان مه هدي، گوتارا چقاكي دگوتنين مه زانندا، ۱۰۱ل.
- (۱۳) چيا مازى، فه رهه نكا گوتنين پيشيان، ۱۶ل.
- (۱۴) عهدنان مه هدي، گوتارا چقاكي دگوتنين مه زانندا، ۱۰۲ل.
- (۱۵) د. عبد المجيد، الاميال العربييه (دراسه تاريخيه تحليليه)، ط ۱، دار الفكر، دمشق-سوريه، ۱۹۸۸، ص ۱۱.
- (۱۶) محمد توفيق ابو على، الامثال العربييه والعصر الجاهلى، ص ۷.
- (۱۷) عهدنان مه هدي، گوتارا چقاكي دگوتنين مه زانندا، ۱۰۵ل.
- (۱۸) د. ئيدريس عه بدوللا، نه ده بي ميللى وفولكلورى، ۲۸ل.
- (۱۹) د. ئيدريس عه بدوللا، نه ده بي ميللى وفولكلورى، ۳۰ل.
- (۲۰) نه حمه د قه ره نى، كانى، (كومله تيكتستين فولكلورينه)، ۱۴ل.
- (۲۱) عهدنان مه هدي، گوتارا چقاكي دگوتنين مه زانندا، ۱۰۵ل.
- (۲۲) هه مان ژنده ر، ۱۰۵ل.
- (۲۳) محمد على قاسم، مختارات من كتاب مجمع الامثال للميدانى، مكتبه المعارف، بيروت، ۱۹۸۶، ص ۱۶۴.
- (۲۴) وه هيبا محه مدي سه عيد ياسين، گوتنين پيشينان ل ده قه را بادينان، ۱۵۴ل.
- (۲۵) عهدنان مه هدي، گوتارا چقاكي دگوتنين مه زانندا، ۱۰۸ل.
- (۲۶) نه حمه د قه ره نى، كانى، (كومله تيكتستين فولكلورينه)، ۴۹ل.
- (۲۷) د. عبد المجيد قطامش، الامثال العربييه (دراسه تاريخيه تحليليه) ص ۳۱-۳۲.

- (۲۸) نه حمده قهره نی، کانی، (کومه له ټیکستین فولکلورینه)، ل، ۸۹.
- (۲۹) کاروان عوسمان علی، پهنده باوه کان، ج، ۱، له بلاوکراوه کانی خانہی چاپ وپه خشی رینما، چاپه مہنی گنج، سلیمانی، ۲۰۰۸، ل، ۱۷۳.
- (۳۰) د. عزالدين مصطفى رسول، دراسه فی ادب الفلکلورال کردی، الطبعه الاولی، من منشورات الاکادیمیه الکرديه، مطبعه حاج هاشم، ص ۵۲.
- (۳۱) رهزا سہید گول به رزنجی، (۵۲) روژ له دوزه خدا، چاپخانه ی روژهلالت، چاپی به که م، هه ولیر، ۲۰۱۴.
- (۳۲) عائشه محمد علی، گوتن وچقاک، چ، ۱، چاپخانا ده زگای ئاراس، هه ولیر، ۲۰۰۶، ل، ۱۱۰.
- (۳۳) مسعود خالد گولی، نه خشی ل به را، چ، ۱، چاپخانا کلیه الشریعه، دهوک، ۱۹۹۹، ل، ۳۱.
- (۳۴) مسعود خالد گولی، نه خشی ل به را، چ، ۱، ل، ۶.
- (۳۵) نه حمده قهره نی، کانی کومه له ټیکستین فولکلورینه، پرتا ئیکتی، چاپخانا اسعد - به غداد، ۱۹۸۴، ل، ۳۹.
- (۳۶) وهه بیا محمه دسه عبد یاسین، گوتننن پیشینان ل دهقرا بادینان، ل، ۶۲.
- (۳۷) عائشه محمه د علی، گوتن وچقاک، چ، ۱، چاپخانا ده زگای ئاراس، هه ولیر، ۲۰۰۶، ل، ۱۱۰.
- (۳۸) د. ئیدریس عبد الله، بهرگی دووی، ل، ۱۶.
- (۳۹) قرئانا پیروز، سوره البقره، ایه، ۱۵۳.
- (۴۰) نه حمده قهره نی، کانی کومه له ټیکستین فولکلورینه، ل، ۶.
- (۴۱) نه حمده قهره نی، کانی، ل، ۲۹.
- (۴۲) نه حمده قهره نی، کانی، ل، ۱۰۲.
- (۴۳) شیخ محمه دی خال، په ندی پیشینان، چ، ۲، چاپخانه ی کامهران، سلیمانی، ۱۹۷۱.
- (۴۴) عبدالعزیز خیاگ، دهراقه ک ژ ده ریا فولکلوری پشکا دووی، چاپخانا زانا، دهوک، ۲۰۰۲، ل، ۶۶.
- (۴۵) نه حمده قهره نی، کانی، ل، ۹۵.
- (۴۶) حه جی جه عفر، گوتننن مه زنان ل دهقرا به هدینان، مطبعه علانالوزیریه، ۱۹۸۶، ل، ۱۰۹.
- (۴۷) نه حمده قهره نی، کانی، ل، ۳۲.
- (۴۸) مراد علی حامد، گوتننن مه زنان ب زمانی باق و کالا، چاپخانا زانا، دهوک، ۲۰۰۶.
- (۴۹) نه حمده قهره نی، کانی، ل، ۹۵.
- (۵۰) خالد حاجی ئاکره ی، ۲۰۰۸ گوتننن مه زنان ل سالا ۲۰۰۸، چ، ۱، چاپخانا ره وشه نبیری، هه ولیر، ۲۰۰۸، ل، ۴.
- لیستا ژیده ران
قرئانا پیروز، سوره البقره، ایه، ۱۵۳
سوره یوسف، الایه (۹)
په رتوک بزمانی کوردی
نه حمده قهره نی، کانی کومه له ټیکستین فولکلورینه
پرتا ئیکتی، چاپخانا اسعد - به غداد، ۱۹۸۴.
د. ئیدریس عبد الله، نه ده بئ ملی
وفولکلوری، بهرگی دووی، چاپخانه ی حاجی
هاشم، هه ولیر، ۲۰۱۴.
حه جی جه عفر، گوتننن مه زنان ل دهقرا
به هدینان، مگبعه علانالوزیریه، ۱۹۸۶.
خالد حاجی ئاکره ی، ۲۰۰۸ گوتننن مه زنان ل سالا
۲۰۰۸، چ، ۱، چاپخانا ره وشه نبیری، هه ولیر،
۲۰۰۸.
چیا مازی، فرهه نگا گوتننن پیشینان، ژلاتینی
نه قراز حسین، چ، ۱، ده زگه ها سپیریژ،
چاپخانا حه جی هاشم، هه ولیر، ۲۰۰۶.
عائشه محمه د علی، گوتن وچقاک، چ، ۱، چاپخانا
ده زگای ئاراس، هه ولیر، ۲۰۰۶.

د.عززه‌دين مسته‌فا ره‌سول ، ئه‌ده‌بي فولكلوري
كوردي، چابخانه‌ي دار الجاحف،
به‌غدا، ١٩٧٠.

كامه‌ران موكرى، ئه‌ده‌بي فولكلوري كوردي، به‌شى
يه‌كه‌م ،، چابخانه‌ي زانكوى سه‌لاحدين،
به‌غدا، ١٩٨٤.

خالده صديق احمد، ره‌نگه‌دانا گوتنين مه‌زنان د
روخسارو ناهه‌روكا هوزانين نابه‌ندى دا، ناما
ماسته‌ري، كوليژا ئادابى، دهوك، ٢٠١٣.

ژي‌ده‌رين زمانى عه‌ره‌بى:

اماني سليمان داوود، الامثال العربية القديمة، دراسة
اسلوبية سردية حضري، ط١، الموسسة ا
للدراسات والنشر، بيروت .

د.علي بن محمد المارودي، الامثال والحكم ، ط١، دار
الوطن للنشر، الرياض، 1999.

د.عبد المجيد قطامش، الامثال العربية (دراسة
تاريخية

تحليلية)، ط١، دارالفكر، دمشق، سورية، ١٩٨٨.

د.عزالدين مصطفى رسول، دراسة في ادب
الفلكلور الكروي، الطبعة الاولى، من منشورات
الاكاديمية الكردية، مطبعة حاج هاشم .

فوزي العنتيل، الفلكلور ماهو (الدراسات في التراث
الشعبي، دارالمعارف بمصر، ١٩٦٥.

محمد عبد المنعم خفاجي، دراسات في النقد
الادبي، دار الطباعة المحمدية، القاهرة.

محمد توفيق ابو علي، الامثال العربية والعصر
الجاهلي، ط١، دار النفائس للطباعة
والنشر والتوزيع، بيروت، ١٩٨٨.

مراد علي حامد، گوتنين مه‌زنان ب زمانى باف
وكالا، چابخانه‌ي زانا، دهوك، ٢٠٠٦.

وهيبيا محه‌مه‌ده‌سه‌عيد ياسين، گوتنين
بي، ده‌قه‌ر ابادينان، چ١، چابخانه‌هاوار، دهوك،
٢٠٠٦.

شيخ محه‌مه‌دى خال ، په‌ندى پيشينان، چ٢،
چابخانه‌ي كامه‌ران ، سلیمانى، ١٩٧١.

عبدالعزيز خياگ، ده‌راهه‌ك ژ ده‌ريا فولكلوري، پشكا
دووئ، چابخانه‌ي زانا، دهوك، ٢٠٠٢.

ره‌زا سه‌يد گول به‌رزنجى، (٥٢) روژ له دوزه‌خدا،
چابخانه‌ي روژه‌ه‌لات، چاپى يه‌كه‌م، هه‌ولير،
٢٠١٤

كه‌ريم شاره‌زا ، په‌ندى پيشينان له‌شيعرى
كورديدا، چابخانه‌ي كورى زانيارى كورد،
به‌غدا، ١٩٧٦.

عه‌لاه‌ئيه‌دين سوجادى، ميژووئ ئه‌ده‌بى كوردي ، چاڤا
ئيكى، چابخانه‌ي مه‌عارف، به‌غدا، ١٩٥٢.

عه‌دنان مه‌هدى عه‌بدوللا، گوتارا چقاكى دگوتنين
مه‌زناندا، ناما ماسته‌ري، كوليژا په‌روه‌رده
وبنيات، ٢٠١٦.

د.شوكريه ره‌سول ئبراهيم وجه‌لال ته‌قى، په‌ندى
پيشينان وقسه‌ي نه‌سته‌قى كوردي ، هه‌ولير،
١٩٨٤.

ئبراهيم ئه‌حمه‌د سمو، كاربه‌گه‌ريا كه‌له‌پورى كوردي
له‌شانوى كورديدا، چابخانه‌ي خه‌بات، دهوك،
٢٠٠١.

د.ئيدريس عه‌بدوللا، ئه‌ده‌بى مللى وفولكلورى،
به‌رگى يه‌كه‌م ، چابخانه‌ي حاجى هاشم
، هه‌ولير، ٢٠١٤.

الخلاصة

يتناول هذا البحث الموسوم ب ((انعكاس الامثال الشعبية في رواية (٥٢)يوم في جهنم)) الفولكلور وانعكاس الامثال الشعبية في الرواية المذكورة وكيف ان استخدام هذه الامثال تسهم في كشف المستوى الفكري والثقافي لدى الكاتب. ويتحدث الفصل الاول في هذا البحث، وهو نظري، عن الامثال الشعبية وتعريفها وخصائصها واهميتها وانواعها، اما الثاني فيتناول الجانب التطبيقي الذي ينصب علي تحليل الامثال الشعبية ووظيفتها في رواية (٥٢)يوما في جهنم للكاتب ره زا سيد غول برزنجي.

REFLECTION OF THE STRIKING OF PROVERBS IN THE NOVEL OF 52 DAY IN HELL

WALAT MOHAMMED TAHER M. SAEED and RAMADHAN HAJI QADIR

Dept. of Kurdish Language, College Of Basic Education, University Of Duhok, Kurdistan Reblon -Iraq

ABSTRACT

This research titled reflection of the striking of proverbs in the novel of(52) day in hell is a study of folklore and the reflection of the multiplication of proverbs in this narration and the use of these proverbs contribute to the detection of the intellectual and cultural level of the writer. the nature of this research necessitated that it be divided in to two parts. the first part is theoretical a summary of the multiplication of the proverbs its definitions and its terms and characteristics of striking the example and importance and its types. the second part is the practical side a summary of the novel and the reflection of the multiplication of proverbs and his function and analysis in the novel

KEYWORDS: popular proverbs, reflection, heritage, customs and traditions, the novel writer, 52 day in hell